Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 31 январь 1973 йил, чоршанба ◆ 26 (15.500). ◆ Баҳоси 2 тийин.

Республикамизнинг саноат корхоналари орасида ҳал қилувчи йил топшириқларини бар. вақт уддалаш учун курашаётган илғор коллективлар кўплаб топилади. Тошкентдаги кўн-мўйна ва Янгийўл биохимия заводлари ишчилари социалистик мусобақа асосида ишлаб, йиллик планни 25 декабрга қадар бажаришга сўз берганлар. Суратларда: (юқоридан). 1. Мусобақа пешқадамларидан Вазира Баҳодирова ишлаётган кўн-мўйна заводи коллективи бу йил 65 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш мажбуриятини олган. 2. Янгийўл биохимия заводининг саноат спирти тайёрлаш цехининг умумий кўриниши. 3. Заводнинг марказий лабораторияси ходимларидан Галина Рябкова ва Альбина Булатовалар иш устида.

Ф. Лутфуллаев фотолари.

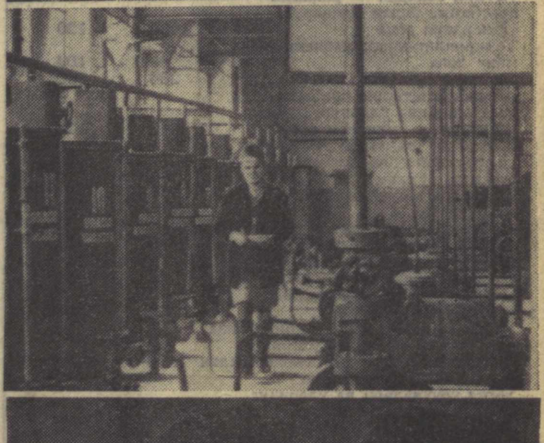

СССР Марказий статистика бошқармасининг ахбороти

ЗАРБДОР ОДИМЛАР

1972 ЙИЛДА СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ДАВЛАТ ПЛАНИНИНГ БАЖАРИЛИШ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Совет Иттифоқи меҳнаткашлари КПСС XXIV съездининг қарорларини амалга ошира бориб, СССР ташкил топган куннинг 50 йиллиги шарафига социалистик мусобақани кенг авж олдириш асосида беш йилликнинг иккинчи йилида экономикани янада юксалтиришга, фан ва маданиятни ривожлантиришга муваффақ бўлдилар. Халқ фаровонлигини юксалтириш программаси изчиллик билан амалга оширилди.

Ўтган йили халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий кўрсаткичлари қуйидаги маълумотлар билан характерланади:

	1972 йилда 1971 йилдагига нисбатан процент ҳисобида
Истемол ва жамғариш учун фойдаланилган миллий даромад	104
Саноат маҳсулоти	106,5
шу жумладан:	
Ишлаб чиқариш воситалари ишлаб чиқариш («А» группаси)	106,8
Истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш («Б» группаси)	106,0
Қишлоқ хўжалик маҳсулоти	95,4
Асосий фондларни ишга тушириш	104
Капитал маблағ сарфлаш	107
Транспорт барча турларининг юк обороти	104,7
Ишчи ва хизматчилар сони	102,6
Халқ хўжалиги бўйича иш ҳақи фонди	106
Ишчи ва хизматчиларнинг пул билан тўланадиган ўртача иш ҳақи	103,5
Колхозчиларнинг меҳнат ҳақи	104,7
Ижтимоий истеъмол фондлари	106,4
Аҳоли жон бошига тўғри келадиган реал даромадлар	103,7
Чакана товар обороти	106,9
Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш	110
Уй-жойларни фойдаланиш учун топшириш	99
Меҳнат унумдорлиги:	
саноатда	105,2
колхоз ва совхозларда	97,2
қурилишда	105,4
темир йўл транспортида	103,8
Халқ хўжалигидан олинган фойда (таққослаб олинган нархларда)	107
Ташқи савдо обороти	109

1972 йилда истеъмол ва жамғариш учун фойдаланилган **миллий даромад** 11 миллиард сўмлик кўпайди ва 310 миллиард сўмликдан ортиқ (ҳақиқий нархларда) бўлди. Шу билан бирга миллий даромаднинг қарийб тўртдан уч қисмидан истеъмол соҳасида, қолган қисмидан эса социалистик ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва бошқа умумдавлат эҳтиёжлари учун фойдаланилди.

КПСС XXIV съездининг Директиваларига мувофиқ, **халқнинг турмуш даражасини юксалтириш соҳасидаги тадбирларни** амалга ошириш давом эттирилди.

1971 ва 1972 йилларда **34 миллионга яқин кишининг иш ҳақи, пенсия ва стипендиялари оширилди.**

Саноат маҳсулоти бир йил ичида 26 миллиард сўм миқдорида ортди ва 424 миллиард сўмдан ҳам ошиб кетди.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотининг умумий ҳажми гарчи аввалги йилдагидан бир оз кам бўлса ҳам, ўтган беш йилликдаги ўртача йиллик ишлаб чиқариш ҳажмидан ортиб, қарийб 84 миллиард сўмлик бўлди.

Капитал қурилишнинг улкан программаси бажарилди; жами қиммати 86 миллиард сўмлик, ёки 1971 йилдагига нисбатан 4 процент кўп **асосий фондлар** ишга туширилди.

Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида **фан-техникани тараққий эттириш** соҳасида бир қанча йирик тадбирлар амалга оширилди. Бу чоралар ижтимоий ишлаб чиқаришни янада ўстиришга ва мамлакатнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга ёрдам бермоқда. Саноат маҳсулоти ўсишининг 80 процентидан кўпроғига ва миллий даромад ўсишининг тўртдан уч қисмига меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришилди. Халқ хўжалигида ижтимоий меҳнат унумдорлигининг ортиши **2,5 миллиондан зиёд кишининг меҳнатини тежашни таъминлади.**

Илмий-тадқиқот, лойиҳалаш, конструкторлик ташкилотлари ва корхоналари муҳим илмий-техникавий проблемаларни тадқиқ қилишни давом эттирдилар. Илмий ходимлар сони бир миллион кишидан ҳам ортиб кетди. Халқ хўжалигига 3,6 миллионга яқин ихтиро ва рационализаторлик таклифлари жорий қилинди. Бу эса бир йилда 3 миллиард сўмдан ортиқ маблағни тежаш имконини беради.

1972 йилда машина, приборлар, ҳисоблаш техникаси ва материалларнинг янги нусхалари, прогрессив технология жараёнлари вужудга келтирилди ҳамда ишлаб чиқаришга жорий қилинди, ишлаб чиқаришни комплекс механизациялаштириш ва автоматлаштириш амалга оширилди. Буни қуйидагилардан билиб олиш мумкин:

Машина-ускуналар, аппарат ва приборларнинг янги нусхалари вужудга келтирилди	4 мингга яқин номда
Саноат маҳсулотининг янги турлари ўзлаштирилди ва кўплаб ишлаб чиқарила бошланди	3,7 минг номда
Эскириб қолган машина, ускуна, аппарат, прибор ва буюмлар ишлаб чиқаришдан олиб ташланди	1,3 минг номда
Ишлаб чиқариш ускуналари модернизация қилинди	160 минг бирлик
Саноат корхоналарида ўрнатилди:	
механизациялаштирилган поток линиялар	9 мингга яқин комплект
автомат линиялар	1,5 минг комплект
Комплекс механизация ва автоматлаштиришга кўчирилган участка, цех, ишлаб чиқариш	3,8 минг
Электрлаштирилган темир йўллар	1,1 минг километр
Давлат сифат белгиси берилди	3212 буюм

Қуйида халқ хўжалиги тармоқлари бўйича йиллик планнинг бажарилишини кўрсатувчи маълумотлар келтириладн:

I. САНОАТ

Саноат ишлаб чиқариши 1971 йилдагига нисбатан 6,5 процент ўсди. Халқ хўжалигида техника тараққиётини таъминлайдиган саноат тармоқлари ғоят тез суръатлар билан ривожланди. **Меҳнат унумдорлиги** бир йил ичида 5,2 процент ортди. Маҳсулотнинг **таннархи** камайди. Олинган **фойда** 9 процентдан зиёд ортди.

Саноатнинг айрим тармоқларида маҳсулот ишлаб чиқариш 1971 йилдагига нисбатан қуйидаги миқдорларда кўпайди:

Электр энергетика	8 процент
Ёқилғи саноати	5 процент
Қора ва рангли металлургия	6 процент
Химия ва нефть химияси саноати	9 процент
Машинасозик ва металл ишлаш	11 процент
Ўрмон, ёғочсозлик ва целлюлоза-қоғоз саноати	5 процент
Бинокорлик материаллари саноати	7 процент
Енгил саноат	3 процент
Озиқ-овқат саноати	3 процент
Маданий-маиший товарлар ва рўзғор буюмлари ишлаб чиқариш	10 процент

Саноат маҳсулотини реализация қилиш плани бажарилди. Айрим министрликлар бўйича маҳсулотни реализация қилиш планининг бажарилиши ва ишлаб чиқариш ҳажмини ўстириш суръатлари ва меҳнат унумдорлиги қуйидагича бўлди:

Умумиттифоқ ва иттифоқ-республика министрликлари ҳамда идоралари	Маҳсулотни реализация қилиш йиллик планининг бажарилиш проценти	1972 йилда 1971 йилдагига нисбатан процент ҳисобида: ишлаб чиқариш ҳажми бўйича	1972 йилда 1971 йилдагига нисбатан процент ҳисобида: меҳнат унумдорлиги бўйича
Энергетика ва электрлаштириш министрлиги	101	108	107
Нефт саноати министрлиги	101	106	105
Нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноати министрлиги	101	108	107
Газ саноати министрлиги	99,4	110	106
Кўмир саноати министрлиги	103	103	107
Қора металлургия саноати министрлиги	100,2	104	105
Рангли металлургия саноати министрлиги	100,5	107	107
Химия саноати министрлиги	100,2	110	108
Оғир, энергетика ва транспорт машинасозлиги министрлиги	100,6	107	107
Электротехника саноати министрлиги	101	108	107
Химия ва нефть машинасозлиги министрлиги	100,6	109	107
Станоксозлик ва асбобсозлик саноати министрлиги	99,5	110	107
Приборсозлик, автоматлаштириш воситалари ва бошқарув системалари воситалари министрлиги	103	118	112
Автомобиль саноати министрлиги	103	114	109
Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги	101	109	107
Қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлиги министрлиги	102	110	108
Енгил саноат ва озиқ-овқат саноати ҳамда рўзғор асбоблари машинасозлиги министрлиги	97	109	108
Ўрмон ва ёғочсозлик саноати министрлиги	99	104	105
Целлюлоза-қоғоз саноати министрлиги	98	106	105
Бинокорлик материаллари саноати министрлиги	101	106	105
Енгил саноати министрлиги	99	102	103
Озиқ-овқат саноати министрлиги	101	100,2	101
Гўшт ва сут саноати министрлиги	102	105	103
Балиқ хўжалиги министрлиги	101	107	106
Тайёрлаш министрлиги	103	105	105
Медицина саноати министрлиги	102	112	109
Микробиология санонати бош бошқармаси	101	111	106

Қуйида иттифоқдош республикаларга (иттифоқ қарамоғидаги саноат ҳам шу ҳисобга киради) доир маълумотлар келтирилади:

	Маҳсулотни реализация қилиш йиллик планининг бажарилиш проценти	1972 йилда 1971 йилдагига нисбатан процент ҳисобида: ишлаб чиқариш ҳажми бўйича	1972 йилда 1971 йилдагига нисбатан процент ҳисобида: меҳнат унумдорлиги бўйича
РСФСР	100,6	106,3	105,2
Украина ССР	101,6	106,3	104,8
Белоруссия ССР	101,6	109,7	106,3
Ўзбекистон ССР	102,0	106,6	103,8
Қозоғистон ССР	101,0	107,1	105,4
Грузия ССР	100,9	100,7	100,5
Озарбайжон ССР	100,7	103,7	102,6
Литва ССР	102,0	108,7	106,8
Молдавия ССР	101,7	103,0	99,0
Латвия ССР	101,8	107,0	107,0
Қирғизистон ССР	102,3	108,1	105,8
Тожикистон ССР	102,5	103,6	101,9
Арманистон ССР	100,3	104,0	101,8
Туркманистон ССР	102,5	106,1	104,6
Эстония ССР	101,7	106,3	105,4

Корхоналар ишининг техникавий-иқтисодий кўрсаткичлари яхшиланди. Электр станцияларида ёқилғини сарфлаш салмоғи 1,1 процент камайди. Кўмир шахталарида саралаш забойларида кўмир қазиб чиқаришнинг суткалик ўртача миқдори 8 процент кўпайди. Қора металлургияда домна печларининг фойдали ҳажмидан фойдаланиш 2 процент яхшиланди. Цемент саноатида айланувчи печларнинг соатлик иш унуми 3 процент ва тегирмонларнинг соатлик иш унуми 2 процент ортди. Ип газлама, зиғир толаси, жун ва шойи саноати корхоналарида йигирув ва тўқув машина-ускуналарининг иш унуми ошди.

1972 йилда саноат буюмларининг бир қанча янги турларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Масалан:

Қора металлургияда — иссиқ ҳолда қўйилган тежамли прокат профиллари ва совуқ ҳолда этилган прокат профил размерлари, қалинлиги 0,35 миллиметрга борадиган, электр изоляция қопламаси ва рулон қилиб ўралган совуқ ҳолда қуйилган трансформатор пўлати (бундай пўлат ишлатилиши электр энергия нобудгарчилигини анча камайтиради);

нефтни қайта ишлаш саноатида-сифати яхшиланган мотор мойи ҳамда баланд паст температураларда ишлатилаверадиган литийли сурков мойи;

химия саноатида — ўсимликларни ҳимоя қилувчи янги хил химиявий воситалар, юқори сифатли, иссиқликка чидамли электр изоляцион плёнкалар, донадор полистирол;

станоксозликда — сонли программа орқали бошқариладиган металл қирқувчи станоклар, шунингдек темирчилик-пресслаш машиналарининг янги моделлари;

асбосозликда — ўриндош программа системалари бўлган ягона структура ва микро электрон технологик базасидаги рақамли электрон ҳисоб машиналари, юксак температурали плазмани тадқиқ этувчи рентген спектрометр ва бошқа асбоблар;

автомобилсозликда — кўп юк кўтара оладиган автомобиллар ҳамда турли иқлимий шароитларда ишлашга мўлжалланган автобуслар;

қишлоқ хўжалик машинасозлигида — янада серунум шоли-дон ўрувчи «Колос» комбайни;

қурилиш-йўл машинасозлигида — монтажи ўз механизмлари воситасида узайтириш методи билан бажариладиган минора кран;

бинокорлик материаллари саноатида, ғоятда кўркам минерал момиқ аксутик плиталар, деворлар юзига қопланадиган плёнка материаллар;

қоғоз саноатида иссиққа чидамли кабель изоляция қоғози.

Енгил саноатда бир вақтда тўртта технология операциясини бажарадиган йигириш-пишитиш машиналари жорий этилмоқда. Ранг ўзгартириш механизмлари такомиллаштирилган моксиз тўқув станоклари кўплаб ишлаб чиқарила бошлади. У меҳнат унумдорлигини 2,5-3 баравар оширишга имкон беради. Хотин-қиз кўйлак ва костюмлари учун химиявий ипдан ўриши тўқилган трикотаж газлама, намлик ўтказмайдиган модда шимдирилган велюр ва бошқа хил маҳсулотлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Саноат корхоналарида ишлаб чиқариш технология процессларини автомат бошқариш системалари вужудга келтирилди. Масалан иссиқлик электр станциялари энергетикасида кучли энергия блокларни бошқарувчи 12 та автоматлашган система, рангли металлургияда — алюминий электролизини бошқарувчи учта автоматлашган система; нефтни қайта ишлаш саноатида — мой қориштирувчи установканинг автоматлаштирилган бошқариш системаси; химия саноатида — фенол-ацетон ишлаб чиқариш автоматлаштирилган бошқариш системаси ва олтин гугурт ишлаб чиқариш автоматлаштирилган бошқариш системасининг биринчи навбати; енгил саноатда газлама бичишни бошқарувчи 8 та автоматлаштирилган система жорий этилди.

Шу билан бирга бир қанча корхоналар ва ташкилотлар илмий-тадқиқот ишлари ҳамда ишлаб чиқаришда фан ва техника ютуқларини жорий этиш планларини бажармади. Машинасозликда замонавий талабларга мувофиқ келмайдиган ва халқ хўжалигининг айрим тармоқларида меҳнат унумдорлигини ошириш зарур суръатларини таъминлай олмайдиган маҳсулотлар ҳамон ишлаб чиқарилмоқда.

Қуйидаги маълумотлар умуман мамлакатда маҳсулотнинг энг муҳим турлари қанча ишлаб чиқарилганлигини кўрсатади:

	1972 йилда ишлаб чиқарилгани	1972 йилда 1971 йилдагига нисбатан процент ҳисобида
Электр энергия — миллиард киловатт-соат	858	107
Нефть — миллион тонна	394	106
Газ — миллиард кубметр	221	104
Кўмир — миллион тонна	655	102
Шу жумладан коксланувчи кўмир	170	100,5
Чўян — миллион тонна	92,3	103
Пўлат — миллион тонна	126	104
Қора металлар прокати — миллион тонна	99,4	104
Шу жумладан тайёр прокат	87,4	104
Пўлат қувурлар:		
Миллион метр	2147	107
Миллион тонна	13,8	104
Темир руда — миллион тонна	208	103
Минерал ўғитлар — миллион тонна:		
Шартли бирликларда	66,1	108
Таркибидаги озуқалантирувчи моддаларни 100 процентга айлантириб ҳисоблаганда	15,9	109
Ўсимликларни ҳимоя қилишнинг химиявий воситалари — минг тонна:		
Шартли бирликларда	299	110
Дастлабки таъсир кучини 100 процентга айлантириб ҳисоблаганда	173	112
100 процентли кальций содаси — минг тонна	3850	106
100 процентли каустик сода — минг тонна	1899	102
Олтингугурт кислотаси — миллион тонна	13,7	107
Синтетик смола ва пластик масса — минг тонна	2035	109

(Давоми иккинчи бетда).

МОСКВА ЖАМОАТЧИЛИГИ ВАКИЛЛАРИНИНГ МИТИНГИ

Совет кишилари Вьетнамда урушни тўхтатиш ва тинчликни тиклаш тўғрисидаги битимларнинг имзоланганлигини зўр хурсандчилик билан кутиб олдилар. Москва жамоатчилиги вакилларининг 30 январда Союзлар уйининг колонна залида бўлиб ўтган митинги ана шу воқеага бағишланди.

Мажлис аҳли самимий кутиб олган А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов ўртоқлар президиумга чиқишади.

Вьетнам меҳнаткашлар партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари, Вьетнамга оид Париж кенгашида ВДР делегациясининг махсус маслаҳатчиси Ле Дик Тхо, ВДРнинг Совет Иттифоқидаги элчиси Во Тхук Донг, Жанубий Вьетнам Республикасининг СССРдаги элчиси Данг Куанг Минь, вьетнамлик бошқа ўртоқлар улар билан бирга президиумдан жой оладилар.

Митингни Москва шаҳар партия комитетининг секретари Л. И. Греков очди. (ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Шўрчи районининг маҳаллий Советлари колхоз Уставига риоя қилиниши устидан назоратни қандай амалга ошираяпти. Бу масала Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг 30 январда бўлиб ўтган навбатдаги мажлисида муҳокама қилинди. Бу ҳақда меҳнаткашлар депутатлари район Совети ижроия комитети раиси Х. Бегматов ҳисобот берди.

Олий Совет Президиуми район ва қишлоқ Советларининг, ижроия комитетларининг уставга риоя қилиниши устидан контролликни қониқарсиз олиб бораётганлигини, жамоат хўжалигини кенгайтиришда ва ишлаб чиқариш планларини бажаришда колхозларга пухта раҳбарлик қилмаётганлигини уқтириб ўтди. Шунинг натижасида Шўрчи районидаги қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида катта-катта резервлар ишга солинган эмас.

Мажлисда колхозлардаги ревизия комиссияларининг яхши ишламаётганлиги натижасида жамоат мулкини исроф қилиш ва унга бепарво қараш ҳоллари ҳали ҳам тугатилмаганлиги кўрсатиб ўтилди. Деҳқончилик ва айниқса чорвачилик маҳсулотини ҳисобга олиш ишлари бўш қўйилган. Бир қанча колхозларда меҳнат интизоми суст.

Олий Совет Президиуми текшириш чоғида аниқланган ва мажлисда кўрсатиб ўтилган камчиликларни дарҳол бартараф қилиш тадбирларини белгилади. Республика Қишлоқ хўжалиги министрлигига тегишли топшириқлар берилди.

Олий Совет Президиуми Олий Совет доимий комиссияларининг 1972 йилги иш якунларини қараб чиқди ва 1973 йилги фаолиятларининг йиғма планини маълумот учун қабул қилди. Планда республика давлат ҳокимиятининг олий органи олдида турган вазифаларни бажаришда доимий комиссияларнинг ролини янада ошириш назарда тутилади.

Мажлисда 1972 йилда Ўзбекистон ССР меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг фаолиятида демократик принципларга қандай риоя қилинганлигини кўрсатувчи статистик материаллар қараб чиқилди.

Ўзбекистон ССР маҳаллий Советлари депутатлари учун кўкракка тақиб юриладиган нишон тўғрисидаги Низом, шунингдек депутатлик гувоҳномаси ва депутатлик нишонининг нусхалари тасдиқланди.

Олий Совет Президиуми ўз мажлисида бошқа бир қанча масалаларни ҳам қараб чиқди. (ЎзТАГ).

ЛЕКТОРЛАРНИНГ РЕСПУБЛИКА УЧРАШУВИ

30 январь куни Тошкентда партия ва комсомол комитетлари, касаба союз советлари ва «Билим» жамияти ташкилотлари лекторларининг лекторлик маҳорати ва лекция пропагандасининг самарадорлиги проблемаларига бағишланган республика семинар кенгаши бошланди. Саккиз юзга яқин киши ўқишга киришди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пропаганда ва агитация бўлимининг мудири Ҳ. Ю. Аслиддинова семинарда кириш нутқи сўзлаб, машғулотларни бошлаб берди. КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институтининг катта илмий ходими, тарих фанлари доктори М. И. Труш Ленин назарий меросини ўрганиш тўғрисида лекция ўқиди. КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги ижтимоий фанлар академиясининг профессори, тарих фанлари доктори К. В. Гусев «Ўнг ва сўл ревизионизмга қарши кураш тўғрисида КПСС XXIV съезди» мавзуида лекция ўқиди. КПСС Марказий Комитети пропаганда бўлимининг Ўзбекистонга келган пропаганда группаси раҳбари тарих фанлари кандидати В. Д. Смирнов ўз лекциясини СССРнинг халқаро аҳволига бағишлади.

Семинар ўз ишини давом эттирмоқда.

(ЎзТАГ).

ЗАРБДОР ОДИМЛАР

(Боши биринчи бетда)

Химиявий тола — минг тонна	746	110
Автомобиль покришкалари — миллион дона	38,7	107
Турбиналар — миллион киловатт	14,6	87
Турбина генераторлари — миллион киловатт	13,7	108
Ўзгарувчи ток электр двигателлари — миллион киловатт	40,0	104
Металл қирқувчи станоклар: минг дона	210	101
Миллион сўмлик	1140	108
Металл қирқувчи станокларнинг умумий сонидан — рақамли программа билан бошқарув станоклари дона	3038	120
Темирчилик-пресс машиналари: минг дона	43,9	104
Миллион сўмлик	296	109
Автоматлаштириш приборлари, воситалари ва уларнинг запас қисмлари — миллион сўмлик	2948	114
Ҳисоблаш техникаси воситалари ва уларнинг запас қисмлари — миллион сўмлик	1180	135
Металлургия ускуналари — минг тонна	322	99,8
Кўмир тозалаш комбайнлари — дона	1115	92
Кўмир қазиш комбайнлари — дона	420	117
Кўмир шахталарида тозалаш ишлари учун керакли комплекслар ва механизациялаштирилган креплар — комплект	395	126
Нефть аппаратлари — минг тонна	157	113
Химия ускуналари ва уларнинг запас қисмлари — миллион сўмлик	570	108
Енгил саноат учун технология ускуналари ва уларнинг запас қисмлари — миллион сўмлик	489	106
Озиқ-овқат саноати, гўшт-сут ва балиқ саноати учун технология ускуналари ва уларнинг запас қисмлари миллион сўмлик	380	110
Магистрал тепловозлар: Секциялар	1488	100,2
Минг от кучли	3866	102
Магистрал электровозлар: Дона	351	103
Минг от кучли	2593	100,9
Магистрал юк вагонлари — минг дона	68,9	108
Автомобиллар — минг дона	1379	121
Шу жумладан: Юк автомобиллари	597	106
Енгил автомобиллар	730	138
Автобуслар	52	105
Автомобилларнинг запас қисмлари — миллион сўмлик	1009	108
Тракторлар — минг дона	478	101
Тракторларнинг запас қисмлари — миллион сўмлик	871	105
Трактор прицеплари — минг дона	333	98
Қишлоқ хўжалик машиналари — миллион сўмлик	2615	112
Қишлоқ хўжалик машиналарининг запас қисмлари — миллион сўмлик	279	110
Комбайнлар — минг дона: Дон ўриб оладиган комбайнлар	95,7	94
Маккажўхори ўриб оладиган комбайнлар	8,2	117
Картошка кавлайдиган комбайнлар	8,6	108
Лавлаги кавлайдиган комбайнлар	11,4	113
Силос комбайнлари	53,9	134
Пахта териш машиналари — минг дона: Физик бирликда	6,8	102
Икки қаторлаб ҳисоблаганда	11,1	107
Пресс — подборщиклар — минг дона	20,8	115
Экскаваторлар — минг дона	34,9	105
Бульдозерлар — минг дона	40,0	105
Иморатбоп ёғоч (колхозлар тайёрлаганидан ташқари) — миллион куб метр	289	100,2
Целлюлоза — миллион тонна	5,7	105
Қоғоз — милион тонна	4,6	105
Картон — миллион тонна	2,8	105
Цемент миллион тонна	104	104
Йиғма темир-бетон — Миллион куб метр	96	106
Иморатбоп ғишт — миллиард дона	45	101
Шифер — миллиард шартли тахта	6,6	106
Тунука — миллион квадрат метр	1382	103
Дераза ойнаси миллион квадрат метр	248	105
Газлама миллион квадрат метр: Ип газлама	6419	100,4
Жун газлама	681	100,8
Зиғир толасидан тўқилган газлама	775	102
Шойи газлама	1270	107
Кийим-кечак — миллиард сўмлик	17,3	102
Ички кийимлик трикотаж — миллион дона	843	102
Устки трикотаж — миллион дона	447	100,3
Чарм пойафзал — миллион жуфт	645	95
Гўшт — жами — миллион тонна	13,6	102
Шу жумладан саноатда ишлангани	8,7	106
Колбаса маҳсулотлари — миллион тонна	2,6	105
Озиқ-овқат балиқ маҳсулоти — миллиард сўмлик	2,2	103
Мол ёғи — минг тонна	1081	106
Қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти — сутга айлантириб ҳисоблаганда — миллион тонна	20,0	101
Жирли пишлоқ — минг тонна	487	105
Қанд шакар — миллион тонна	8,9	99
Ўсимлик мойи — миллион тонна	2,8	97
Кондитер маҳсулотлари — миллион тонна	3,0	102
Чой (сортли) — минг тонна	109	107
Консерва — миллиард банка	12,0	106
Омухта ем — милион тонна	28	106
Синтетик ювувчи воситалар — минг тонна	534	108
Соат миллион дона	44,2	105
Чинни-фаянс идишлар — миллион дона	743	114
Шиша ва хрусталдан ясалган сортли идишлар — миллион сўмлик	210	117
Радиоприемник ва радиола — миллион дона	8,8	100,5
Телевизор — миллион дона	6,0	103
Холодильник — миллион дона	5,0	110
Кир ювиш машиналари — миллион дона	3,0	74
Электр пилесослар — миллион дона	2,2	125
Мотоцикл ва мотороллерлар — минг дона	898	103
Велосипед ва мотовелосипедлар — миллион дона	4,6	102
Мебель — миллиард сўмлик	3,3	109

Ўтган йилдагига қараганда: 58 миллиард киловатт-соат электр энергия, 22 миллион тонна нефть, 9 миллиард куб метр газ, 14 миллион тонна кўмир, 3,1 миллион тонна чўян, 4,9 миллион тонна пўлат, 3,5 миллион тонна қора металлар прокати, 147 миллион метр пўлат қувур, 4,7 миллион тонна (шартли бирликларда) минерал ўғит, 171 минг тонна синтетик смола ва пластмасса, 70 минг тонна химиявий тола, 88 миллион сўмлик металл қирқувчи станоклар, 357 миллион сўмлик автоматлаштириш приборлари, воситалари ва уларнинг запас қисмлари, 306 миллион сўмлик ҳисоб техникаси воситалари ва уларнинг запас қисмлари, 32 минг дона юк автомобили, 201 минг дона енгил автомобиль, автомобилларга 76 миллион сўмлик запас қисмлар, 5,8 минг дона трактор ва тракторларга 44 миллион сўмлик запас қисмлар, 275 миллион сўмлик қишлоқ хўжалик машиналари ва шу машиналарга 24 миллион сўмлик запас қисмлар, 206 минг тонна қоғоз, 133 минг тонна картон ортиқча ишлаб чиқарилди, рангли ва нодир металлар, нефть химияси ва нефтни қайта ишлаш маҳсулотлари ишлаб чиқариш кўпайди.

Энг муҳим фойдали қазилмаларнинг қидириб топилган запаслари кўпайди.

1971 йилга нисбатан халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш қуйидаги миқдорда кўпайди: ҳамма хил газламалар 138 миллион квадрат метр, 339 миллион сўмлик тикилган буюм, 14 миллион дона ички ва устки трикотаж, 475 минг тонна гўшт, 59 минг тонна мол ёғи, 693 миллион банка консерва, 89 миллион дона чинни фаянс идиш, 31 миллион сўмик сортли идиш, 472 минг дона холодильник, 429 минг дона электр пилесос, 276 миллион сўмлик мебель, 38 минг тонна кир ювувчи синтетик воситалар.

Саноатнинг ишида бир қанча камчиликлар ҳам бўлди. Саноатнинг баъзи соҳаларида маҳсулот ишлаб чиқариш ва меҳнат унумдорлигини ошириш юзасидан планда кўзда тутилган даражага эришилмади. Корхоналарнинг бир қисми маҳсулот реализация қилиш ва жамғармалар юзасидан белгиланган топшириқларни бажармади. Газ қазиб чиқариш, каустик сода, сульфат кислота, нефть аппаратлари, енгил саноат технологик машина ускуналари, юк вагонлари, силос комбайнлари, картон, йиғма темир-бетон, газлама, тикувчилик ва трикотаж буюмлари, чарм пойафзал ва баъзи бошқа хил маҳсулотлар ишлаб чиқариш плани етказиб бажарилмади; керакли хил ва тегишли сифатдаги буюм ишлаб чиқаришни уддалай олмаётган корхоналар ҳам бор, кўпгина корхоналар ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш резервларидан ҳали тўла фойдаланмаяпти, ишлаб чиқариш қувватлари, иш вақти, хом ашёдан фойдаланишда ҳам камчиликлар бор. Янгидан ишга туширилган бир қанча объектларда маҳсулот ишлаб чиқариш, таннарх ва меҳнат унумдорлигининг лойиҳадаги даражаси сусткашлик билан ўзлаштирилмоқда.

II. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

Бултурги йил қишлоқ хўжалиги учун об-ҳаво шароитлари ғоятда ноқулай келди. Мамлакатимизнинг кўп районларида қишнинг қаттиқ ва қорсиз келиши, ёздаги ашаддий қурғоқчилик натижасида катта-катта майдонларда экин битмади.

Партия ва ҳукумат қишлоқ хўжалиги моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, деҳқончилик маданиятини юксалтириш юзасидан кейинги йилларда амалга оширилган тадбирлар ҳамда мамлакат ресурсларини сафарбар этиш ҳамда колхоз ва совхозларга ёрдам бериш юзасидан бултур кўрилган қўшимча чоралар ноқулай об-ҳаво шароитлари вужудга келтирган салбий оқибатларни юмшатишга имкон берди.

Колхозчилар ва совхоз ишчилари меҳнатининг юксак даражада уюшганлиги, шунингдек шаҳар аҳолисининг актив ёрдами қийин шароитларда ҳосилни нес-нобуд қилмай йиғиб-териб олишга имкон берди.

Хўжаликларнинг ҳамма категорияларида **асосий деҳқончилик маҳсулотлари етиштириш қуйидагича бўлди** (миллион тонна):

	Бир йил ичида ўрта ҳисобда: 1966—1970 йиллар	1971—1972 йиллар	1972 йил
Дон	167,6	174,6	168,0
Пахта	6,1	7,2	7,3
Қанд лавлаги (фабрикабоп)	81,1	74,0	75,7
Кунгабоқар	6,39	5,35	5,03
Картошка	94,8	85,2	77,8
Сабзавот	19,5	20,0	19,1

Бултур 168 миллион тонна дон етиштирилди, бу рақам саккизинчи беш йилликнинг ўртача бир йиллик даражасидан бир мунча юқоридир. 1,6 миллион тонна ёки 1971 йилдагидан 15 процент кўп шоли етиштирилди.

Мамлакатнинг шарқида мўл дон ҳосили етиштирилди. Қозоғистонда ялпи дон ҳосили 29 миллион тоннага борди. Республикада илгари ҳеч қачон бунчалик дон олинмаган эди. Сибирь ва Урал хўжаликларида 39,5 миллион тонна дон йиғиштириб олинди. Олтой ўлкаси, Омск, Новосибирск, Курган, Тюмень областларининг хўжаликлари дон етиштиришда катта-катта муваффақиятларга эриширдилар.

РСФСР, Украинанинг бир қанча областлари ва автоном республикаларида, Белоруссия, Молдавия, Балтика бўйи республикалари, Закавказье ва Ўрта Осиёнинг колхоз ва совхозларида дон ҳосили чакки бўлмади.

Бултур мана шулар мамлакат Европа қисмининг асосий ғалла районларида экин битмаганлигини анчагина қоплашга имкон берди.

Мамлакат бўйича умуман давлат дон хариди 60 миллион тоннага борди.

Қозоғистон колхоз ва совхозлари давлатга 17 миллион тоннадан зиёд, яъни миллиард пуддан ошадиган дон сотиб давлат ресурсларини яратишга катта ҳисса қўшдилар. Бу рақам халқ хўжалик планида кўзда тутилганидан 3,5 миллион тонна кўпдир. Сибирь ва Урал хўжаликлари давлат ресурсларига қарийб 17 миллион тонна дон тўкдилар.

Мамлакатнинг колхоз ва совхозлари кўкламда экиш учун уруғлик билан таъминлаб қўйилди. Чорва еми ажратилди, аммо у 1971 йилдагидан бир қанча озроқ бўлди.

Бултур мамлакат 7,3 миллион тонна пахта олди, аввалги ҳамма йиллардагига нисбатан энг мўл пахта ҳосили олинди. Ўзбекистон деҳқонлари давлатга 4,7 миллион тонна, халқ хўжалик планида кўзда тутилганидан 369 минг тонна кўп пахта сотиб, катта муваффақиятларга эришдилар. Туркманистон, Тожикистон, Озарбайжон, Қозоғистон, Қирғизистоннинг колхоз ва совхозларида яхши пахта ҳосили олинди.

Бултур картошка ва сабзавот ялпи ҳосили ўтган йилдагига қараганда озроқ. 1966—1970 йиллардаги ўртача йиллик даражадан пастроқ бўлди. Давлат ресурсларига 11,1 миллион тонна картошка ва 11,2 миллион тонна сабзавот тушди. Бу, 1971 йилги давлат харид ҳажмларига қарийб баравар келади.

Колхозлар ва совхозлар кўкламги экин тикинга актив тайёргарлик олиб бормоқдалар. 1973 йил хосили учун 110 миллион гектар майдон шудгор қилиб қўйилди, яъни 1971 йилдагидан кўпроқ ер шудгорланди. Кўпчилик хўжаликларда уруғлик фондига тўкилган дон экиладиган кондицияга қадар келтирилди. Кузда яхоб суви берилган майдонлар ўтган йилдагига нисбатан қарийб бир ярим баравар кенгайди. Колхоз ва совхозларда қишлоқ хўжалик техникаси ялпи ремонти авж олдирилди; 1971 йилдагига нисбатан далаларга кўпроқ ўғит чиқарилди.

Рўйхат маълумотларига кўра, **маҳсулдор чорва мол туёғи қуйидагича бўлди** (миллион бош):

	1971 йил 1 январга қадар	1972 йил 1 январга қадар	1973 йил 1 январга қадар
хўжаликларнинг барча категориялари			
Қорамол	99,2	102,4	104,0
Шу жумладан			
Сигирлар	41,0	41,2	41,7
чўчқалар	67,5	71,4	66,5
қўй ва эчкилар	143,4	145,3	144,5
Колхозлар, совхозлар ва давлатга қарашли бошқа хўжаликлар			
қорамол	74,3	77,5	79,3
шу жумладан			
сигирлар	25,5	26,1	27,0
чўчқалар	50,9	55,6	53,2
қўй ва эчкилар	110,2	112,6	112,4

Бутун мамлакатда чорвачилик маҳсулотлари етиштириш умуман қуйидаги миқдорда ортди:

	Бир йил ичида ўрта ҳисобда: 1966—1970 йиллар	1971—1972 йиллар	1972 йил
гўшт (сўйилган вазнда) — миллион тонна	11,6	13,5	13,6
сут — милион тонна	80,6	83,2	83,2
тухум — миллиард дона	35,8	46,7	48,2
жун — минг тонна	398	424	419

Давлатга сотилган чорва молларнинг ўртача тирик вазни ва ҳар бир сигирдан соғилган ўртача сут миқдори 1971 йилдагига нисбатан бир мунча камайди. Товуқ пушти ўрта ҳисобда 4 процент ошди.

Чорвачилик маҳсулотларини давлат йўли билан харид қилиш хўжаликларнинг барча категориялари бўйича қуйидагича бўлди:

	Бир йил ичида ўрта ҳисобда: 1966—1970 йиллар	1971—1972 йиллар	1972 йил
чорва моллар ва парранда — миллион тонна тирик вазнда	11,6	14,6	15,0
сўйилган вазнга айлантириб ҳисоблаганда	7,3	9,4	9,7
сут — миллион тонна	43,2	47,8	48,4
тухум — миллиард дона	14,4	22,9	24,3

Чорва, парранда ва тухум харид қилиш халқ хўжалик плани ошириб бажарилди. Сут харид қилиш плани етказиб бажарилмади.

1972 йилда **колхозларнинг ялпи даромади** 22 миллиард сўм чамаси бўлди. Бу 1971 йилдагига нисбатан бир мунча паст. Лекин ўрта ҳисобда 1966—1970 йиллардагидан 8 процент юқоридир.

Совхозларни тўла хўжалик ҳисобига ўтказиш давом эттирилди. Бултурги йилнинг охирига келиб етти минг совхоз, ёки жами совхозларнинг 45 проценти янги шароитларда ишлади.

Бир қанча колхоз ва совхозларнинг хўжалик фаолиятида камчиликлар ҳам бўлди. Меҳнат ҳаражатлари жуда секин камаймоқда. Бир қанча хўжаликларда ишни бажариш муддати ва сифати жиҳатидан агротехника қоидаларига риоя қилинмаяпти, кўп сигирлар қисир қолдириляпти, маҳсулот нобуд бўлмоқда.

Қишлоқ хўжалиги моддий-техника базаси янада мустаҳкамланиб борилди.

Давлат ва колхозларнинг бутун иш комплекслари бўйича қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга сарфлаган **капитал маблағлари** 23,7 миллиард сўмни, шу жумладан давлат капитал маблағлари 15 миллиард сўмни ва колхозларнинг капитал маблағлари 8,7 миллиард сўмни ташкил қилди. Давлат ва колхозларнинг капитал маблағлари 1971 йилдагига нисбатан 8 процент ортди.

Давлат ва колхозлар қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга ажратган капитал маблағлари жами ҳажмидан ирригация-мелиорация қурилишига 4,5 миллиард сўмни, ёки ўтган йилдагига нисбатан 13 процент кўп маблағ сарфладилар.

Техника ва минерал ўғит энг муҳим турларини етказиб бериш йиллик плани бажарилди.

Бултур: 312 минг трактор, шу жумладан 131 мингта ҳайдов трактори, 187 мингта юк автомобили ва ихтисослаштирилган автомобиллар, 93 мингта ғалла ўриш комбайни, шу жумладан 19 мингта энг серунум «Колос», «Сибиряк» комбайнлари, 12 мингта лавлаги кавловчи комбайн, 54 мингта силос комбайни, 8 мингта маккажўхори ўриб-йиғиштирувчи комбайн ва 11 мингта картошка қазувчи комбайн, 6,7 мингта пахта терим машинаси, 59 мингта жатка, 219 мингта трактор плуги, 25 мингта дискли лущильник, 176 мингта культиватор, 175 мингта сеялка, 151 мингта косилка, 51 мингта трактор грабляси, 52 мингта минерал ўғит сочувчи машина ва 57 мингта органик ўғит сепувчи машина, 12 мингтача универсал озуқлантирувчи ва пурковчи машина, 13 мингта ёмғирловчи машина, 23 мингта пресс-подборщик, 86 мингта универсал погрузчик, 65 мингта сут соғиш установкаси, 22 мингта дон тозаловчи машина, бошқа кўп машина ва механизмлар етказиб берилди.

Қишлоқ хўжалиги 54 миллион тонна **минерал ўғит** ва 863 минг тонна озуқа фосфати олди. Ўтган йилдагига нисбатан минерал ўғит бериш тўрт миллион тонна ва озуқа фосфати бериш 336 минг тонна кўпайди.

2,3 миллион гектар майдонда **дарахтзорларни тиклаш ишлари ўтказилди**, шу жумладан 1,2 миллион гектар майдонда дарахт уруғлари экилди ва дарахт кўчатлари ўтказилди. Шу билан бирга колхоз ва совхозларни 247 минг гектар майдонида жарлик, қумлик ва бошқа хил яроқсиз ерларга ўт-ўлан ва довдарахт ўтқазилиб улар маҳкамланди.

III. ТРАНСПОРТ ВА АЛОҚА

Ҳамма турдаги транспортнинг юк обороти 4,3 триллион тонна-километрга етди ва илгариги йилдагига нисбатан 4,7 процент кўпайди. **Пассажир обороти** 625 миллион пассажир-километрдан иборат бўлди ва 6,5 процент ошди.

Транспорт турлари бўйича йиллик планнинг қандай бажарилганлигини қуйидаги маълумотлардан билиб олиш мумкин:

	1972 йилда бажарилиши	Йиллик планнинг бажарилиш проценти	1972 йил 1971 йилга нисбатан процент ҳисобида
Юк обороти — миллиард тонна километр			
Темир йўл транспорти:	2762	102	105
Умумий фойдаланишдаги дарё транспорти	180	96	98
Умумий фойдаланишдаги автомобиль транспорти	74	100,4	107
Нефтепровод транспорти:	376	102	114
Юк ташиш — миллион тонна			
Темир йўл транспорти	3155	100,9	104
Умумий фойдаланишдаги дарё транспорти	395	102	104
Умумий фойдаланишдаги автомобиль транспорти	4252	100,9	106
Нефтепровод транспорти	388	102	110

Денгиз транспортида ташқи ва ички сув йўлларида юк ташиш 4 процент кўпайди. Юк обороти 1971 йил даражасида қолди.

Ҳаво транспортида пассажир обороти плани ва самолётларда юк ташиш умумий ҳажми юзасидан план ошириб бажарилди. 82 миллиондан кўпроқ пассажир ташилди. Пассажир обороти илгариги йилдагига нисбатан 8 процент, пассажирлар ташиш 5 процент, самолётлар орқали ташилган барча юк ҳажми 8 процент кўпайди. Халқ хўжалиги тармоқларида авиациядан фойдаланиш плани ошириб бажарилди. Бу ишларнинг ҳажми 8 процент кўпайди.

Темир йўл транспортида кўмир, кокс, нефть маҳсулотлари, темир ва марганец рудаси, рангли металлар рудаси ва олтин гугурт хом ашёси, қора металлар, металл конструкциялар, минерал ўғит, ғалла ташиш йиллик плани тўла бажарилди ва ошириб бажарилди. Флюслар, ёғоч-тахта, ўтга бардош берадиган материаллар, цемент, саноат хом ашёси ва қолиплаш материаллари, доналаштирилган шлак ташиш плани етказиб бажарилмади. Маршрутлар билан оммавий юк ташиш кўпайди. Қишлоқ хўжалиги учун йиғим-терим машиналари ташиш ва 1972 йилги ҳосилдан қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ташиш топшириқлари муваффақиятли адо этилди. Локомотивларнинг бир кунлик ўртача иш унумдорлиги плани бажарилди. Юк ташишда банд бўлган ходимларнинг меҳнат унумдорлиги 1971 йилдагига нисбатан ошди ва юк ташишнинг таннархи пасайди. Юк вагонларининг ўртача кундалик иш унуми плани бажарилмай қолди. Корхоналар ва ташкилотлар томонидан темир йўл станцияларига келтирилган юкларни ўз вақтида олмаслик ҳоллари давом этди ва юк ортиш ва туширишдан вагонларнинг нормада белгиланган вақтдан ортиқча бекор туришига йўл қўйилди.

Электровозлар ва тепловозлар хизмат қиладиган темир йўлларнинг узунлиги йил охирига келиб 119 минг километрдан иборат бўлди. Юк оборотининг 98,5 проценти электровозлар ва тепловозлар билан бажарилди.

Дарё транспортида кўмир, кокс, темир ва марганец рудаси, бинокорлик юклари, саноат хом ашёси ва қолиплашчи материаллари, туз ташиш йиллик плани бажарилди ва ошириб бажарилди. Нефть ва нефть маҳсулотлари, тахта-ёғоч, цемент, доналаштирилган шлак, қора металл, минерал ўғит, ғалла ташиш плани етказиб бажарилмади.

Умум фойдаланишдаги **автомобиль транспортида** пассажир обороти бир оз кам бажарилди. Автобусларда пассажир ташиш илгариги йилдагига нисбатан 6 процент, енгил таксомоторларда 7 процент ошди. Марказлаштирилган тартибда ташилган юк ҳажми 7 процент кўпайди. Юк автомобилларининг иш унуми 4 процент ошди. Айни вақтда юк автомобилларининг бир қисми ҳамон бўш қатнамоқда.

Алоқа корхоналари (почта, телеграф, телефон, радио) маҳсулотининг умумий ҳажми 8 процент кўпайди, лекин йиллик план бир оз бажарилмай қолди.

Транспортнинг барча турлари бўйича умуман олинган **фойда** 8 процент ва алоқа корхоналари бўйича 16 процент ошди.

IV. КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ

Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида янги корхоналар қуриш, ишлаб турган корхоналарни кенгайтириш ва реконструкция қилиш ҳисобига ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш ишлари амалга оширилди.

Энг муҳим ишлаб чиқариш қувватларини ишга туширишни кўрсатувчи маълумотлар қуйидагилардан иборат:

	1972 йилда ишга туширилган қувватлар
Электр станция — миллион киловатт	11,5
Кўмир — миллион тонна	18
Пўлат — миллион тонна	2,2
Қора металлар прокати (тайёри) — миллион тонна	1,6
Темир руда — миллион тонна	28,5
Минерал ўғит (шартли бирликларда) — миллион тонна	7
Синтетик смола ва пластмасса — минг тонна	200
Химиявий тола — минг тонна	43
Автомобиль шиналари — миллион дона	3,7
Автомобиллар — минг дона	289
Турбиналар — минг киловатт	1.330
Магистрал юк вагонлари — минг дона	5,3
Металл қирқиш станоклари — минг дона	5,0
Экскаваторлар — минг дона	2,1
Цемент — миллион тонна	4,2
Қоғоз — минг тонна	196,5
Целлюлоза — минг тонна	249
Дераза ойнаси — миллион квадрат метр	15,3
Ўрнатилган тўқув станоклари — минг дона	8
Чарм пойафзал — миллион жуфт	12,5
Устки ва ички трикотаж — миллион дона	29,6
Пайпоқлар — миллион жуфт	13
Чинни-фаянс идишлар — миллион дона	43
Қант-шакар — суткасига минг центнер лавлагини қайта ишлаш	118
Қандолатчилик маҳсулотлари — минг тонна	45
Гўшт — сменага тонна ҳисобида	700
Қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти — сменага минг тонна сут ҳисобида	3
Пишлоқ — сменага қайта ишланган сут тонна ҳисобида	712
Магистрал газ қувурлари ва уларнинг тармоқлари — минг километр	6
Умумий фойдаланишдаги янги темир йўл излари — километр	1.199
Элеваторлар — миллион тонна	3,2
Тайёрлов пунктларидаги ғалла омборлари ҳамда совхоз ва колхозлардаги уруғлик дон омборлари — миллион тонна	5

Бундан ташқари ишлаб чиқаришни механизациялаш ва интенсивлаш, технология жараёнларини яхшилаш, асбоб-ускуналарни модернизациялаш ва бошқа ташкилий-техникавий тадбирлар ҳисобига ишлаб турган корхоналардаги ишлаб чиқариш қувватлари кўпайтирилди. 1972 йил мобайнида ишлаб турган корхоналардаги чўян ишлаб чиқариш қувватлари 1,6 миллион тонна, пўлат ишлаб чиқариш қувватлари 2,3 миллион тонна, қора металларнинг тайёр прокатини ишлаб чиқариш қувватлари 1,6 миллион тонна, минерал ўғит ишлаб чиқариш қувватлари 140 минг тонна, шартли бирлик миқдорида, металл қирқиш станокларини ишлаб чиқариш қувватлари 3,5 минг дона, цемент ишлаб чиқариш қувватлари 600 минг тонна, қоғоз ишлаб чиқариш қувватлари 20 минг тонна миқдорида кўпайди.

1972 йилда 400 тага яқин янги йирик давлат саноат корхонаси, шунингдек, ишлаб турган корхоналарда кўп миқдорда янги цех ва ишлаб чиқаришлар ишга туширилди.

Электр энергетикада жуда катта иссиқлик электр станциялари — Тюмень областидаги Сургут, Украинадаги Углегорск ва Зопорожье, Ўзбекистондаги Сирдарё ГРЭСлари ишга туширилди. Тожикистон ССРда Ўрта Осиёдаги энг катта ГЭСлардан бири — Норак гидроэлектр станцияси ишлай бошлади. Ишлаб турган иссиқлик электр станцияларида ҳар бири — 200-300 минг киловатт қувватга эга бўлган 18 та турбоагрегат ишга туширилди. Мосэнергога қарашли 22-теплоэлектрцентралда ҳар бири 250 минг киловатт қувватга эга бўлган иссиқлик берувчи ноёб иккита турбина ишлатиб юборилди. Ставрополь ўлкасидаги Невинномис ГРЭСида 200 минг киловатт қувватга эга бўлган жуда катта экспериментал буғ-газ қурилмаси саноатга хизмат қила бошлади.

Нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноатида Белоруссия шина комбинати ишга туширилди: Кременчуг, Ново-Ишимбай, Ново-Горький, Ангарск ва Кириш нефтни қайта ишлаш заводларида ҳамда Омск нефтни қайта ишлаш комбинатида, Днепропетровск, Москва, Красноярск ва Омск шина заводларида, Балаков ва Курск резина-техника буюмлари заводларида янги қувватлар ишлай бошлади; резина пойафзал ишлаб чиқарадиган қувватлар кўпайтирилди.

Кўмир саноатида Қозоғистандаги кучли «Богатирь» кўмир разрезининг учинчи навбати, Иркутск областидаги Азей кўмир разрезининг иккинчи навбати, Днепропетровск областидаги 20|23 «Ғарбий-Донбасс» шахтаси ишга туширилди: ишлаб турган бир қанча кўмир шахталари ва разрезларининг қувватлари кўпайтирилди.

Қора металлургияда Белгород областидаги Лебедин ва Кўстаной областидаги Лисаков янги кон-саралаш комбинатлари маҳсулот бера бошлади; Днепропетровск областидаги Шимолий кон-саралаш комбинатида темир руда окатишларини қотиштириб берадиган фабрика ишга туширилди; Қарағанда комбинатидаги учинчи конвертор, Ғарбий Сибирь заводидаги майда навли тунука стани, Череповецк металлургия ва Авдеев кокс-химия заводларида кокс батареялари, Орлов пўлат-прокат заводида калибрланган пўлат ишлаб чиқарувчи цехнинг биринчи навбати ишлатиб юборилди.

Рангли металлургия соҳасида Красноярск, Братск, Павлодар ва Кировобод алюмин заводларида, Олмалиқ кон-металлургия комбинатида, Чимкент қўрғошин заводида ва «Укрцинк» заводида янги қувватлар ишга туширилди. Бошқирдистондаги Учали кон саралаш комбинатидаги саралаш фабрикасининг иккинчи навбати ишга туширилди.

Химия саноатида Новомосковск ва Черкасск химия комбинатларида, шунингдек, Литвадаги Ионава ва Ровен азотли ўғитлар заводларида аммиак селитра ишлаб чиқарадиган янги катта агрегатлар; Тамбов областидаги Уваров химия заводида ва Жамбулдаги иккиламчи суперфосфат заводида мураккаб ўғитлар ишлаб чиқарувчи цехлар; Биринчи ва иккинчи Солигорск калий комбинатларида қў-

(Охири тўртинчи бетда)

САМАРҚАНДЛИК ЧОРВАДОРЛАР ШИЖОАТИ

ҚИШЛОВ—СИНОВ

КУЛИБ турган бу яйлов баҳодири Самарқанд областидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхозининг ёш чўпони Ҳотам Эсоновдир. Унга қаҳратон қиш совуғи ҳам, қор-бўронлар ҳам писанд эмас. Қалбида туғён ураётган ёшлик ғурури билан ўз боқимидаги қўй-қўзиларни парваришлаб, бирор бош чиқимга йўл қўймаяпти, қўзилатиш мавсумига пухта тараддуд кўряпти.

М. Воробейчиков чизган расм.

✦ ҚЎЙ-ҚЎЗИЛАР, ҚОРАМОЛЛАР МЕҲР БИЛАН ПАРВАРИШЛАНЯПТИ ✦ ЕМ-ХАШАКДАН ОҚИЛОНА ФОЙДАЛАНАЙЛИК ✦ ЧИҚИМ БЎЛГАНИ ЙЎҚ ✦ ОТАРЛАР, ФЕРМАЛАРГА КЎМАКЧИЛАР, НАВБАТЧИЛАР БИРКИТИЛДИ ✦ МАДАНИЙ-МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ ЧОРВА ЯЙЛОВЛАРИГА КЎЧИРИЛДИ ✦ ПАРТИЯ, СОВЕТ, КАСАБА СОЮЗ ВА КОМСОМОЛ АКТИВЛАРИ ЧОРВА ҚИШЛОВИНИ СОЗ ЎТКАЗИШГА САФАРБАР ЭТИЛДИ ✦ ЧОРВАЧИЛИК —ЗАРБДОР ФРОНТ.

МАҲСУЛДОРЛИК СИРИ

Қўйчилик — чорвачиликнинг муҳим соҳаси. Қўйлардан саноат эҳтиёжи учун жун, қоракўл тери, кўн тери, аҳоли истеъмоли учун гўшт, ёғ, сут ва бошқа маҳсулотлар олинади. Маҳсулдорлик — қўйларнинг боқимига боғлиқдир. Яхши парваришланган қўй кўп маҳсулот беради, сорт юқори бўлади, таннарх арзонга тушади.

Қўйчиликдан маҳсулот йилнинг тўрт фаслида ҳам олинади. Баҳорда совлиқлар қўзилайди, ёзда жун қирқилади, кузда яна қирқим ўтказилади, айрим ҳолларда эрта қочирилган совлиқлар қишда ҳам қўзилайди. Лекин қиш фаслидаги меҳнат ҳаммасидан оғир. Чунки қўйлар совуққа чидамсиз бўлади. Қорбўронли, изғиринли кунларда вазнини йўқотади, ҳушёр бўлинмаса касалликларга чалинади, ҳатто бола ташлайди. Қишда бир бош совлиқдан ажралиш баҳорда уч бош қўй қўлдан кетди деган сўз.

Чорвадорлар, хусусан қўйчилик ходимлари қишловга яхши тараддуд кўради. Ем-хашак тўплайди, бинолар, суғориш иншоотларини ремонт қилади, эҳтиёт фонди ажратади. Шунга қарамай қийинчиликларга дуч келинади. Бунга сабаб шуки, қиш чорвадорлар кутгандек қисқа, илиқ, ёғингарчиликсиз келмайди. Айниқса кейинги тўрт-беш йилда қиш фасли ноқулай келяпти, яйловларни қор босяпти, қаттиқ шамол-бўронлар бўляпти, совуқ 40 даражага етяпти, ҳатто узоқ яйловларда ундан ошиб кетяпти. Ем-хашак етишмасдан қўшимча қийинчиликлар туғиляпти.

1969, 1971, 1972-йилнинг қишлов пайтларида кўп қийинчиликларни кўрдик. 1973 йил қишлови осонроқ ўтади, деган умидда эдик. Лекин ундай бўлмади, қиш қишлигини қиляпти. Яйловларни қор босганча турибди. Совуқ пасаймаяпти, кечалари айниқса қаттиқ бўляпти. Сув музлади. Транспорт қатнови қийинлашди. Лекин бундан чўчимаймиз. Бизга халқ, давлат бойлиги — қўйлар ишониб топшириб қўйилган. Уларнинг ҳар боши учун жавобгармиз. Шунинг учун қўй-қўзиларни қишловдан тўқ ва семиз олиб чиқишни, чиқимга чиқармасликни муқаддас бурчимиз деб биламиз.

Совхозимизда 28 ярим минг қўй бор. Совхоз бўйича 1973 йилда ҳар 100 бош совлиқдан 130 тадан қўзи олиш, давлатга 14 минг 100 дона қоракўл тери, 302 тонна гўшт, 83 тонна жун етказиб бериш мажбуриятини олганмиз. Ундан ташқари ҳар 100 бош қўй ҳисобига 100 та қўзини ўстиришга қолдиришимиз керак. Ёшини яшаб бўлган совлиқларнинг бир қисми брак қилиниб гўштга топширилади. Уларнинг ўрнини тўлдириш, урғочи қўзиларни тезроқ тўхлига айлантириш ҳақида ўйлашимиз лозим.

Буларнинг ҳаммаси қишловни соз ўтказилиши билан боғлиқдир. Қишлов кўнгилдагидек ўтса, чиқим бўлмаса —маҳсулотни кўпайтиришга пухта замин яратилади яъни саноқли кунлардан кейин совлиқлардан қўзи олина бошлайди. Заррача бепарволикқа йўл қўйилса, аттанг деб, ер чизиб қолиш мумкин. Қишловдан юқори семизликда олиб чиқилган қўйлар эгиз қўзини кўп берибгина қолмасдан, жун миқдорини ҳам оширади. Шунинг учун ҳам район партия ва совет ташкилотлари, хўжалик раҳбарлари, шу жумладан, бизнинг совхозимиз дирекцияси ва партия ташкилоти ҳам асосий эътиборни чорва қишловини ташкилий жиҳатдан уюшқоқлик билан ўтказишга қаратмоқда. Қари-ёш, ўсмир — ҳамма шу иш билан банд.

Ҳар бир отарга икки-учта ёрдамчи биркитдик, кечаликка навбатчилар сонини кўпайтирдик. Ҳаво илиқ келган пайтларда қўйларни отарлардан унча узоқ бўлмаган яйловларда кездирамиз, ҳаво совуқ пайтларда эса қўйхонанинг ичида вақти-вақти билан юргизиб турамиз. Бўғоз совлиқлар узоқ ётиб қолиши мумкин эмас, ўпкаси заҳ тортиб шамоллайди, оқибатда бола ташлайди. Кечаси албатта ем бериб, бир марта суғориш шарт. Биз қўйларни илиқ сув билан суғоряпмиз. Тун ярмида навбатчилар алмашади.

Мутахассисларимиз қўйларга синчковлик билан кўз-қулоқ бўлиб турибди, уларнинг маслаҳати билан айрим нимжон қўйларни ажратиб олиб, қўшимча озуқа билан боқяпмиз. Қишлов бошлангандан буён чиқимга йўл қўйганимиз йўқ, бундан кейин ҳам шу йўлдан борамиз. Район партия комитети билан район ижроия комитети махсус штаб тузди. Хўжалик бошлиқлари кунлик иш якуни ҳақида ахборот бериб боради.

Чорвадорлар орасида мусобақа ташкил қилдиқ. Суюндиқ Мирзаев, Раҳматулла Улуғов, Исмоил Қодиров, Усмон Ҳайдаров, Жўрақул Хўжамуродовларнинг отарларида қишлов жуда яхши ўтяпти. Бу чўпонлар баҳоргача ишни шундай ташкил этиб, ҳар 100 совлиқдан 140-180 тадан қўзи олиш ҳақидаги мажбуриятини шараф билан бажаришга замин яратяптилар.

Ориқ қўйлар ҳам борлигидан, ем-хашак тортилиб қолаётганидан кўз юма олмаймиз. Лекин аҳвол шундай экан деб қараб ўтирмаймиз. Ҳамма резервларни ҳаракатга келтириб нуқсонларни бартараф этамиз, чорвадорлик номига доғ туширмаймиз. Эҳтиёт фондимиз бор, ундан фойдаланамиз. Давлатимиз вазиятни ҳисобга олиб озуқадан ёрдам беряпти. Б. Қурбонов, Н. Соҳибниёзов, Ш. Раҳматов, Ҳ. Ҳасанов ўртоқлар бошқараётган бўлимларда чорва қишлови айниқса яхши ўтаётганини мамнунлик билан таъкидлаймиз. Қишлов — биз чорвадор учун катта синов. Партия ва совет ташкилотлари раҳбарлигида синовдан яхши ўтамиз, бурчимизни виждонан ўтаймиз. Баҳорда совлиқлардан кўплаб эгиз қўзи олиш ҳақидаги мажбуриятимизни бажаришга пухта пойдевор қўямиз. Бу партия ва ҳукуматимизнинг «1972—1973 йил қиш фаслида чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлашни кўпайтириш учун чорвачилик ходимларининг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини авж олдириш тўғрисида»ги қарорига амалий иш билан берган жавобимиз бўлади.

Жўрақул ТОШМАТОВ,
Хатирчи районидаги «Олтинсой» совхозининг директори.

ТАШАББУСКОР ЧЎПОНЛАР

Қуйида номлари эълон қилинаётган бош чўпонлар 1972—1973 йил чорва қишловини бечиқим ўтказиш, ўз боқимидаги совлиқларининг ҳар 100 бошидан 200 ва ундан ошириб қўзи олиш ташаббуси билан майдонга чиқдилар.

Эргаш Жуманбулбул ўғли номли совхоздан

Бобомирза САФАРОВ,
Эрноз ДЎСАНОВ,
Абдулла ҲАМРОЕВ,
Ортиқ ДЎСМАТОВ,
Бўрибой ХУДОЙҚУЛОВ,
Носир ТОШҚУЛОВ,
Мамадиёр КАРИМОВ,
Азим ЁҚУБОВ,
Раҳмон ЖУМАЕВ,
Ҳамза АБДУАЛИМОВ,

«Октябрь 50 йиллиги» совхозидан:

Ёлғош БАЛИМАНОВ,
Марди ТЎЙМУРОДОВ,
Сангир БЎТАЕВ,
Нурулла ЗИЁДОВ,
Ташан ҲАМРОЕВ,

1- «Қўшработ» совхозидан:

Мамадиёр ШОСИМОВ,
Абдулла ПРИМОВ,
Ашур ГАЛАЕВ,

«Олтинсой» совхозидан:

Суюндиқ МИРЗАЕВ,
Қандаҳар ШИРИНҚУЛОВ,
Исмоил ҚОДИРОВ,
Усмон ҲАЙДАРОВ,

Бу ватанпарварлик ташаббуси областнинг барча колхоз ва совхозларига кенг ёйиляпти, илғор бош чўпонлар илгариги мажбуриятларини қайта кўриб чиқиб, ҳар 100 бош совлиқдан олинадиган қўзилар сонини 200 тага етказиш ва ундан ошириш ҳақида сўз бермоқдалар.

ДОЛЗАРБ КУНЛАР

Қўшработликлар Нуржон Қаримовни «Катта директор» деб аташади. Бу гапда жон бор. У оддий зоотехникликдан совхоз директорлигигача бўлган қийин, аммо шарафли ҳаёт йўлини босиб ўтди, узоқ йиллардан буён 1-«Қўшработ» совхозига бошчилик қиляпти, қанча чорва қишловларини кўрди. Унинг шогирдлари ҳам қўшни совхозларда раҳбарлик лавозимларида ишламоқда. Биз «Катта директор»дан ҳозирги қишлов қандай ўтаётгани ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилдик.

— Қиш чорвадорлардан кўп меҳнат, мустаҳкам ирода ва тадбиркорлик талаб қиладиган фасл, — деди у, — ёзда қўйлар насибасини яйловлардан териб ейди, сувни танновдан ичади, юриб чарчаса ётиб дам олади. Қишда аҳвол бошқача. Қўйларга қўлдан озуқа бериш, илиқ сув ичириш керак, чарчаган ерида ётиб дам ололмайди, чунки ҳаммаёқ қор-лой. Бунинг устига қаттиқ совуқ, шамол-бўронлар қўйларнинг, хусусан бўғоз совлиқларнинг тинкасини қуритади. Ҳозир қўзилар совлиқларнинг қорнида етилиб шаклланяпти. Бундай кезда чўпон-чўлиқларнинг масъулияти янада ошади. Чорвадорларимиз шу кунларда ана шундай масъулиятли дамларни бошдан кечирмоқдалар.

Шуни айтиш керакки, қишлов яхши ўтяпти, чиқимнинг юзини кўрганимиз йўқ. Бироқ шундай экан, деб хотиржамланиб бўлмайди. Кунда бўлмаса ҳам кунида қўйлар тутдек тўкилиб қолиши мумкин. Ҳозир ўпкасини совуқ олган қўйлар баҳорда узилади. Бунга йўл қўймаслигимиз, уларни ширалик ем-хашак билан боқиб, иссиқ қўраларда сақлашимиз лозим. Совхозимиздаги 32 минг бош қўйнинг ҳаммасини иссиқ қўйхоналарда сақлаяпмиз.

Ўтган куни совхозимизда область партия комитетининг биринчи секретари С. Н. Усмонов бўлган эди. Кеча область ижроия комитетининг раиси С. Ҳ. Ҳамроқулов келди. Район партия комитетининг бюро аъзолари, секретарлари мунтазам хўжалигимизга келиб турибди. Раҳбарлар отарлар, фермаларда бўляпти, чўпон-чўлиқлар билан суҳбатлашяпти, қўй-қўзиларнинг ҳолатини, тунги навбатчиликни кўздан кечиряпти, зарур бўлган тақдирда шу ернинг ўзида амалий ёрдам беряпти.

— Қайси фермалар, отарларда аҳвол яхшироғ-у қайсиларида мушкулроқ, аҳволни янада яхшилаш учун қандай тадбирлар қўлланяпти?

— Бегмат Усмонов, Шукур Череновлар бошлиқ фермаларда иш яхши, 7000—9500 бош қўй юқори семизликда боқиляпти. Ҳар 100 совлиқдан 180-200 тадан қўзи олишга аҳд қилган А. Примов, А. Галаев, М. Шосимов, О. Қулмонов, Қ. Елғошев, И. Шафиевлар бошлиқ отарларда ҳам қўйлар зоотехника қоидалари асосида парваришланяпти. Қисман ориқ қўйлар бор эди, уларни ажратиб олиб қўшимча емлаяпмиз. Бош зоотехнигимиз Раҳмон Норбоев, бош ветеринария врачимиз Абдураҳмон Мирзаевларнинг хизматидан хурсандмиз. Улар кунларни тунларга улаб, отарма отар қўй-қўзилардан огоҳ бўлиб турибди. Чиқимнинг бўлмаслик сабабларидан бири ҳам шу. Камчиликларимиз ҳам бор. Уни айтиб ўтиришга ҳожат йўқ. Чунки ўзимиз тузатмасак, четдан биров келиб тузатиб бермайди. Мени айтадиган гапим шуки, қишлов даврида ваҳимага берилмаслик, саросимага тушмаслик керак, ақл-заковот, тадбиркорлик билан иш тутиш лозим. Шунда ютамиз.

— Қишнинг қаттиқ ва узоқ келиши маҳсулот тайёрлашга салбий таъсир кўрсатмасмикин?

— Мутлақо таъсир кўрсатмайди. Давлат планини бажариш — қонун! Деҳқонлар ҳосил тақдири қўлимизда дейди. Чорвачиликда ҳам шундай, маҳсулот тақдири чорвадор қўлида. Меҳнатдан қочмаса, қиш қийинчиликларини мардонавор енгса, бу қиш тугаб янаги қиш бошлангунча қўйлардан маҳсулот олаверади. Совхозимиз 1973 йилда она Ватанга 330 тонна гўшт, 116 тонна сут, 15 минг дона қоракўл тери, 121 тонна жун, 1160 тонна дон, 14 тонна пилла ва бошқа маҳсулотлар етказиб бериши, ҳар 100 совлиқдан 125 тадан қўзи олиши, ўзини уруғлиқ дон билан таъминлаши, чорва моллари учун концентрат озуқа ажратиши лозим. Ҳар қандай шароитда ҳам бу топшириқларни бажарамиз. Чунки партия, совет ташкилотлари тўғри йўл кўрсатяпти, маслаҳатлар беряпти. Халқимиз меҳнатсевар, машаққатларни енгишга қодир.

Нуржон Каримович сўзини якунлаб, яна бундай деди:

— Халқ бирлашса дарё сувини тескари оқизади деганлар. Халқимиз чорва қишловини уюшқоқлик билан ўтказишга отланди. Сўзсиз муваффақиятга эришамиз. Лекин қўзилатиш кампанияси яқинлашиб қолганини унутмаслигимиз лозим. Қанча қўзи ўстиришга қолдирилади, қанчаси терига сўйилади пунктлар, механизмлар тайёрми, одамлар ажратилиб, улар билан қачон семинарлар ўтказилади, қанча транспорт талаб этилади? Ана шу масалаларни ҳам шу кунларда ҳал қилиб олмоғимиз зарур.

МАСЪУЛИЯТ

Биз чўпонмиз. Бу йилги қишлов қандай ўтаётганини ҳикоя қилиб бермоқчимиз. Икки ойдан буён яйловларда ҳаво исимаяпти, бунинг устига қор-ёмғир ёғяпти. Совуқ шиддати айрим кунлари 40 даражадан ошяпти. Қўйлар совуқда кўп ем-хашак ейди. Ундан ташқари совлиқларнинг қўзилаши яқинлашяпти. Энди сараланган, туйимли озуқа берилмаса бўлмайди. Хуллас, қиш қаттиқ ва совуқ келиб бизни қийнаб қўйди. Ўшандай кезда бутун жамоатчилик ёрдамга келиб, кўнглимизни кўтарди, ишимизга кўмаклашди. Қишловни бехатар ўтказмоқдамиз.

Ҳозир энг долзарб кунларга кирдик. Ем-хашак камайиб қолди, қўйларнинг талаби ошяпти. Яйловларни қор босиб ётибди. Шуни ҳисобга олиб ,қолган ем-хашакни қишнинг чўзилишини ҳисобга олиб тақсимлаб чиқдик. Ҳар бош она қўйга кунига бир килограмм дағал хашақ, 500 грамм беда пичани, қўзиларга 200 грамм концентрат, бир килограмм атрофида майин ва дағал хашак беряпмиз. Шундай қилсак, жамғарган озуқамиз қишлов охиригача етади, қўй-қўзилар қишловдан тўқ ва семиз олиб чиқилади. Сувни илитиб ичиряпмиз, каптажлар қилинган.

Ёз ойларида қўраларни қайта қуриб олганмиз, ҳаво юришиб кетса қўйларни очиқ қўраларга чиқарамиз. Қўйлар, хусусан совлиқларнинг семизлиги дуруст. Яна бир ярим-икки ой ориқлатиб юбормасак, кутилганча эгиз қўзи оламиз. Биз боқимимиздаги қўйларни яхши эъзозлаб, ҳар 100 совлиқдан 200 бошгача соғлом қўзи олишга, уларнинг кўп қисмини ўстиришга сақлаб қолишга эришамиз.

Убай ХЎРОЗОВ,
Жаббор ЎРОЗОВ,
Самарқанд областидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхозининг бош чўпонлари.

ЧОРВА қишловини бехатар ўтказамиз, ўтган йилги нуқсонларнинг такрорланишига йўл қўймаймиз, маҳсулот етиштиришни кўпайтирамиз! Нуроталик чорвадорлар шундай шиор остида астойдил меҳнат қилмоқдалар. Суратда (ўнгдан): Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари Норбой Эргашев («Ғозғон» совхозидан), Абдуназар Умаров (Ленин номли совхоздан) ва «Октябрь 50 йиллиги» совхозининг директори Шамси Усмоновларни кўриб турибсиз.

А. Тўраев фотоси.

БЎРДОҚИГА БОҚИШ

Колхозлараро бўрдоқичилик пункти коллективи ўтган йили семиртириш ҳисобига олти ярим минг центнердан кўпроқ гўшт етиштирди, йиллик планни муддатидан беш ҳафта олдин ошириб адо этди.

Бўрдоқибоқарларимиз тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи 1973 йилида янада яхши кўрсаткичларга эришиш учун ўз устларига оширилган мажбурият олди. А. Панкрипов бригадаси аъзолари пландагига нисбатан 2400 центнер, 1972 йилгидан 300 центнер кўп бўрдоқи гўшти етиштиришга ваъда қилдилар.

Ана шу оширилган мажбуриятни бажариш йўлида ғайрат билан ишламоқдалар. Қишлов кунларида бўрдоқига қўйилган молларнинг этига эт қўшиляпти. Кечалари ҳам қўшимча озиқлантириб суғориб бормоқдамиз. Шопўлат Раҳмонов, Обрун Қаршиевга ўхшаш молбоқарларимиз молларнинг кунлик тарози босишини 533 грамм ўрнига 800 граммга етказмоқдалар ва ундан оширмоқдалар.

Қишнинг кўпи кетиб ози қолди. Лекин бундан кейинги кунлар ва ҳафталар ҳам изғирин шамоллар, ёғингарчиликлар билан ўтиши турган гап. Биз буни ҳисобга олиб, зарур чора-тадбирларни кўряпмиз. Ҳар бир молбоқар меҳнат вахтасида туриб, ишлаб, арзон ва семиз гўшт етиштириш учун ҳаракат қилмоқда.

Герасим АНПИЛОГОВ,
Каттақўрғондаги совхозлараро бўрдоқичилик пунктининг директори.

ЯЙЛОВ ТАРОНАЛАРИ

САМАРҚАНД ЧОРВА ЯЙЛОВЛАРИДАГИ ТААССУРОТЛАРДАН

Яйлов — синов майдони, чорвадорларга кимлар дилдан, кимлар тилда ҳамкор-у ҳамнафаслигини аниқлаб беряпти. Ҳамма чорвадорларга ҳамкор экан, бирга нафас олиш иштиёқида экан. Бу йилги даҳшатли, бераҳим қишлов жараёнидаги ишлар буни исбот этяпти. Илгари чўпон ёки молбоқар танг аҳволда қолса, айрим кишилар «сутини ичиб, ёғини еганда кейин жафосини ҳам тортсинда» дерди. Энди чорва молларни кўз қорачиғидек асраш, маҳсулдорлигини ошириш ҳамманинг жонажон иши, муқаддас бурчига айланди. Бу стихияли воқеа эмас балки партия ва ҳукуматимизнинг чорвачиликда мусобақани кучайтириш ҳақидаги қароридан келиб чиққан ватанпарварлик ташаббуси!

Авваллари чорвага дахли бўлмаган кишига: — яйловга бориб чўпонларнинг ҳолидан хабар олиб келмайдиларми десангиз, энсаси қотарди. Даҳлдор киши эса бетоблиги ҳақида ҳужжат келтирарди. Чўпонлар, молбоқарлар, йилқибоқарлар, туякашларнинг овозини эшитмайдиган, эшитса ҳам қулоғига пахта тиқиб ўтиб кетадиган раҳбарлар ҳам йўқ эмас эди.

Энди аҳвол бутунлай ўзгача. Раҳбарлар ҳам, оддий кишилар ҳам — қўйингчи, ҳамма ўзини чорвадор санаяпти, қишловни бехатар, бечиқим ўтказиш ҳақида бош қотиряпти. Илгари қўй сўйиб чорласа бормаган кишилар бугун совуқ 38-40 даражага кўтарилган қор-бўронли дамларда қўйчивонлар билан ёнма-ён туриб қўй-қўзиларни суғоряпти, озуқа улашяпти, тунда совлиқларга доялик қиляпти. Шифокорлар «Соғлиғингиз яхшими, гриппдан ҳолимисиз?» деб яйлов баҳодирларига парвона! Зиёкор мураббийлар қалбида чўпонларнинг ўғил-қизларига билим бериш иштиёқи туғён уряпти. Савдо ходимлари ҳайрли ташвишга қўл урганлар: чорвадорларнинг емиш-ичмиши, кийим-кечаги жойидами? Қиш қаҳрига бардошкор бўлиши учун нималар керак?

Чошгоҳ палла эди. Изғирин юзкўзларни чимчилаб ўтяпти. Ҳавонинг авзойи бузилди. Ғира-шира нур таратиб турган қуёш ўзини қурама тоғлар ортига олдими ёки булутлар орқасига бекиндими, ҳамма жой зимзиё бўлди. Чинқириб шамол бошланди, кетидан бўралаб қуруқ қор урди. Кўз очиш амри маҳол. Шундай паллада Ўзбекистон ССР Тайёрлаш министрлиги Самарқанд область бошқармасининг бошлиғи Шоди ака Носировга дуч келдик. У оппоқ либосга бурканганга ўхшарди. Ш. Носиров узоқ йиллар давомида район ижроия комитетининг раиси, район партия комитетининг биринчи секретари бўлиб ишлади. Ёши ҳам олтмишлар атрофида. Бугун у отарма-отар юрибди, омухта ем, тўпланган хашак қандай сарфланганини кўздан кечиряпти, партия, совет, хўжалик ишларидаги тажрибасини ўртоқлашяпти. Қўлида наряд қоғози, бировларни Қўқондаги, бировларни Тошкентдаги, яна бировларни Самарқанддаги заводлардан омухта ем келтиришга жўнатяпти, аллакимларга Каттақўрғон, Зирабулоқ, Навоий темир йўл станцияларидаги вагонларнинг юкини бўшатишни тайинлаяпти. Идорада — иссиқ хонада ўтириб қилинадиган ишларни қаҳратон қиш авжга минган чорва яйловларида битказяпти. Қойил!..

Шу куни Каттақўрғон районининг «Каттақўрғон», «Қорадарё» совхозларига, Нурота районининг «Нурота», «Ғозғон», «Қизилча» совхозларига, Хатирчи районининг «Мойбулоқ» совхозига, йирик чорвачилик Бахмал, Ғаллаорол районларининг хўжаликларига тонна-тонналаб қўшимча озуқа жўнатилганини суҳбат давомида билиб олдик.

Ёки бошқа бир мисол. Самарқанд область савдо бошқармасининг бошлиғи Қутбиддин Шукуровни олайлик. Қишлов бошлангандан буён чорвадорлар ғамида юрибди. Самарқанд область партия комитети ва область Совети ижроия комитети қишли-қировли кунларда чўпон-чўлиқларга совғалар жўнатишни ташкил этиб, жуда яхши иш қилди. Посёлкаларда қимматбаҳо кийимликлар, чинни идиш буюмлар, радиоприёмниклар бор. Гарчанд чўпон-чўлиқлар бунга муҳтож бўлмасалар-да, оғир дамларда уларни йўқлаш, кўнглини кўтаришнинг ўзи катта мадад! Ахир, Улуғ Ватан уруши йилларида фронтларга совғалар юборилганда жангчилар қандай хурсанд бўлишган эди. Қ. Шукуров ва бошқа бир группа савдо ходимлари ана шу совғаларни яйлов баҳодирларига жўнатяпти.

Шу куни ва эртасига яйловларда бўлиб, область ва районларнинг раҳбарлари, хўжалик бошлиқлари билан отарлар, фермалар, бўлимлар, чорвадорларнинг хонадонларида учрашдик. Ҳамманинг мақсади битта — қишловни уюшқоқлик билан, чиқимга йўл қўймай ўтказиш, халқ мулки, давлат бойлиги — чорва молларини кўз қорачиғидек асраш! Ҳамма шуни деб этик билан сув кечиб, теша билан тоғ кесяпти. Бундай ғамхўрликдан руҳланган чорвадорлар бир ғайратга ўн ғайрат қўшиб меҳнат қиляпти.

Нуротадаги 1-«Қўшработ» совхозининг Сулаймон Туалов, Шодмон Остонов отарида бўлдик. Икки чўпон эгизак туғилган тўрт қўзини олов ёнида иситиряпти. «Октябрь 50 йиллиги» совхозининг бош чўпони Убай Хўрозов совлиқларга ичириш учун кепак атала тайёрлаяпти. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Гап шундаки, чорвадорлик умум халқнинг баҳодирлик ишига айланди. Партия ва совет ташкилотлари меҳнат аҳлини чорвачиликда янги меҳнат зафарларига чорлаяпти, қийинчиликлардан қўрқмасликка, уни мардлик билан енгишга ўргатяпти. Халқ партиянинг айтганини қиляпти. Натижа кутилгандан зиёд бўляпти. Самарқанд областининг барча хўжаликларида қишловнинг соз ўтказилиши, бундан кейин рўй бериши мумкин бўлган қийинчиликларни енгишга шай ҳолда турилиши партия ва ҳукуматимизнинг чорвадорларининг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини авж олдириш ҳақидаги қарорига меҳнат аҳлининг амалий иш билан берган жавоби бўляпти.

Республикамизнинг йирик чорвадор области самарқандлик яйлов баҳодирларига бундан кейинги ишларида ҳам катта муваффақиятлар тилаймиз.

М. НАЗАРОВ,
Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

ЗАРБДОР ОДИМЛАР

(Боши 1 ва 2-бетларда)

шимча қувватлар; Чернигов химиявий тола комбинатида узлуксиз полимерлаш асосида капрон корд ишлаб чиқарувчи қувватлар; Ионава азотли ўғитлар заводида ва Волгоград химия комбинатида синтетик смола ишлаб чиқарувчи янги катта цехлар ишга туширилди.

Машинасозликда Толятти шаҳридаги СССР 50 йиллиги номли Волга автомобиль заводининг учинчи навбати ишга туширилди, шу навбат ишлай бошлагач, корхона тўла лойиҳа қувватига яъни йилига 660 мингта енгил автомобиль ишлаб чиқариш қувватига эга бўлиб қолди. Невинномис электр ўлчов приборлари заводи, Белгороддаги фрезалар заводи ишлай бошлади; Москвадаги Ленин комсомоли номли автомобиль заводида енгил автомобиллар ишлаб чиқариш қувватлари, Витебскдаги пармалаш станоклари заводида, Воронеж ва Мукачевдаги станоксозлик заводларида металл қирқиш станокларини ишлаб чиқариш қувватлари анча кўпайтирилди. Ишлаб турган бошқа кўпгина машинасозлик корхоналаридаги қувватлар оширилди.

Ёғочсозлик ва целлюлоза-қоғоз саноатида Свердловск областидаги Юқори Синячихин фанер комбинати, Котлас целлюлоза-қоғоз комбинатидаги қоғоз фабрикаси, Перм қоғоз комбинатидаги катта гулдор қоғоз фабрикаси ишлай бошлади; Сегежа целлюлоза-қоғоз комбинатида қоғоз ишлаб чиқарувчи янги қувватлар ишга туширилди.

Бинокорлик материаллари саноатида Набережние Челни шаҳрида йирик панелли уйсозлик заводи, Қирғизистонда ойна заводи, Белоруссияда Осипович картон-рубероид заводи, Свердловск областидаги Сухоложск, Белгород областидаги Старооскольск, Хмельницкий областидаги Каменец-Подольск, Харьков областидаги Балаклейск цемент заводларида янги технология линиялари ҳамда Белгород цемент заводида оқ цемент ишлаб чиқарувчи линия ишга туширилди. Шифер, дераза ойнаси, пардозлаш учун керакли сопол плиталар ишлаб чиқараётган заводларнинг қувватлари кўпайтирилди; темир-бетон ишлаб чиқарадиган янги корхоналар ишлай бошлади.

Енгил саноат, озиқ-овқат саноати ва гўшт-сут саноатининг қувватлари кўпайтирилди. Донецк ип газлама комбинатида ип-йигирув ишлаб чиқариши, Амур областининг Райчихинск шаҳрида ва Тошкентда пойафзал фабрикалари, Тамбов областида Знаменск қанд заводи, Новгород, Ачинск, Набережние Челни, Гроднода гўшт комбинатлари, Каунасда сут комбинати, Ижевск, Чебоксари, Сиктевкарда, Запорожье областидаги Милитополда, Торезда, Донецк областидаги Красноармейскда сут заводлари, шунингдек пиво ва алкоголсиз ичимликлар ишлаб чиқарувчи корхоналар, нон заводлари, ёғ заводлари ва бошқа корхоналар ишлай бошлади.

Қишлоқ хўжалигида давлатнинг ва колхозларнинг маблағи ҳисобига 4 миллион бош қорамол, 4 миллион бошдан кўпроқ чўчқа, 6 миллион бошдан ортиқ қўй ва 25 миллион парранда боқиладиган чорвачилик бинолари қурилиб, фойдаланиш учун топширилди.

1972 йилда чорвачилик маҳсулотларини саноат асосида етиштирадиган давлат, колхоз ва колхозлараро чорвачилик комплексларини қуриш давом эттирилди. Горький областида Ильиногорск ва Белгород областида Губкин давлат чорвачилик комплекслари ишга туширилиб, ҳар йилда 108 минг бош чўчқани семиртириб боқишга киришди. Ленинград областида йилига 10 минг бош бузоқни боқиб семиртира оладиган Пашский чорвачилик комплекси ишга туширилди. Тухумга кирган 9 миллион товуқни боқадиган паррандачилик фабрикалари ва йилига салкам 14 миллион жўжани гўшт учун етиштириб берадиган паррандачилик фабрикаларининг қувватлари кўпайтирилди.

«Союзсельхозтехника» системаси ташкилотларида айни бир вақтда 0,5 миллион тонна минерал ўғит, заҳарли химикат ва оҳак материаллар сақлай оладиган омборлар ишга туширилди; янги қурилган ремонт корхоналари ва ишлаб турган корхоналардаги ремонт қилиш қувватлари кенгайтирилганлиги йилига 150 мингта шартли машинани капитал ремонт қилиб бера олади; СССР Тайёрлаш министрлиги ҳар кеча-кундузда 7,4 минг тонна омухта ем ишлаб чиқарадиган омухта ем корхоналарини қурди.

Ирригация-мелиорация қурилиши катта ҳажмда амалга оширилди. Давлатнинг ва колхозларнинг маблағлари ҳисобига 800 минг гектарга яқин янги суғориладиган ер фойдаланиш учун топширилди, захкаш ва ботқоқ ерлардан салкам 900 минг гектарининг захи кетказилган эди, 8 миллион гектардан кўпроқ яйловга сув чиқарилди, шунингдек, эскидан суғорилиб келаётган 350 минг гектарга яқин ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ишлари ўтказилди. 300 минг гектар майдондаги суғориш системалари қайта қурилди ва захи кетказилишини талаб қилмайдиган 1,7 миллион гектар ер майдонида маданий-техникавий ишлар амалга оширилди.

Пул билан таъминлашнинг ҳамма манбалари ҳисобига халқ хўжалигига 93,8 миллиард сўм, шу жумладан давлатнинг 81,3 миллиард сўм **капитал маблағи** сарф қилинди. 1971 йилга нисбатан ҳамма капитал маблағлар ва шу жумладан давлат капитал маблағлари 7 процент кўпайди.

Аввалги йилга нисбатан **пудрат ишлари** ҳажми 9 процент ортди. Лекин айрим қурилиш министрликлари пудрат ишлари ҳажми юзасидан планда белгиланган топшириқларни бажармади.

Айрим министрликлар бўйича планнинг қандай бажарилганлиги ва пудрат ишлари умумий ҳажмининг ўсиш суръатлари қуйидагилардан иборат:

	йиллик планнинг бажарилиш проценти	1972 йилда 1971 йилга нисбатан процент ҳисобида
СССР Оғир индустрия корхоналари қурилиши министрлиги	97	107
СССР Саноат қурилиши министрлиги	93	105
СССР Қурилиш министрлиги	95	107
СССР Қишлоқ қурилиши министрлиги	99,6	109
Транспорт қурилиш министрлиги	100,1	107
Нефть ва газ саноати корхоналарини қуриш министрлиги	100,2	119
СССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги	102	107
СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги	100,9	114
СССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги	105	110

Колхозлараро қурилиш ташкилотлари бажарган иш ҳажми 12 процент кўпайди.

Қурилиш-монтаж ташкилотларини янгича планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантириш системасига ўтказиш иши давом эттирилмоқда. 564 та қурилиш-монтаж трести, уйсозлик комбинати ва бошқа ташкилотлар янги система асосида ишлаб, халқ хўжалигидаги пудрат ишлари жами ҳажмининг 20 процентидан кўпроғини ўз кучлари билан бажариб берди. Хўжалик юритишнинг янги шароитларида ишлаётган ташкилотлар битказилган объектлардаги ва ишларнинг босқичларидаги қурилиш-монтаж ишлари планини, фойда олиш планини бажарди.

Ўтган йили ишларни индустрлаштириш, янги, янада самаралироқ материаллар ва конструкцияларни қўлланиш, қурилишнинг меҳнат унумдорлигини оширишга қаратилган ташкилий формалари ва методларини такомиллаштириш йўли билан қурилишнинг техникавий даражасини янада ошириш давом эттирилди. Асосий ва тўсиш конструкциялари тўла йиғма усулда қуриладиган объектларни тиклашдаги қурилиш-монтаж ишлари ҳажми 1971 йилга нисбатан 12 процент ўсиб, шу давр ичида қурилиш-монтаж ишларининг умумий ҳажми 7 процент кўпайди.

1972 йилда халқ хўжалигидаги қурилиш-монтаж ишлари жами ҳажмининг 25 процентга яқини тўла йиғма усулда бажарилди. Қурилишда қўлланиладиган енгил бетонлардан конструкциялар ишлаб чиқариш ҳажми 30 процент, металл прокатининг янги самарали турларини — профилланган пўлат тўшама ишлаб чиқариш 68 процент, букилган профилларни ишлаб чиқариш 29 процент кўпайтирилди.

Қурилишда **меҳнат унумдорлиги** 5,4 процент ошди, қурилиш-монтаж ишларининг **таннархи** 0,9 процент камайди. **Фойда олиш** 15 процент ошди.

Шу билан бирга қурилишда ажратилаётган маблағлардан фойдаланишда катта камчиликлар бор, **халқ** хўжалигининг кўпгина тармоқларида асосий фондларни ва ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш планлари бажарилмади, меҳнат унумдорлигини ва фойдани кўпайтириш плани бажарилмай қолди. Қурилиш-монтаж ташкилотларининг анчаси пудрат ишлари планини бажармади. Кўпгина объектларни қуриш муддатлари нормативда белгиланганидан ҳали ҳам ошиб кетмоқда. Битмай қолган қурилиш миқдори кўпайди.

V. ХАЛҚНИНГ МОДДИЙ ФАРОВОНЛИГИ ВА МАДАНИЙ ДАРАЖАСИНИ ОШИРИШ

Халқ хўжалигидаги **ишчи ва хизматчиларнинг ўртача йиллик сони** 95,2 миллион кишига етди ва 2,4 миллион нафар ёки 2,6 процент кўпайди. Колхозларнинг жамоат хўжалигида ишлаб турган **колхозчиларнинг ўртача йиллик сони** салкам 16 миллион кишини ташкил этди. Моддий ишлаб чиқариш тармоқларидаги ишчи ва хизматчилар, шунингдек колхозчилар 1,5 процент кўпайди. Маҳсулот ишлаб чиқармайдиган тармоқдаги ходимлар сони 3,6 процент ортди.

Аввалги йилларда бўлгани каби мамлакатдаги ҳамма кишилар иш билан таъминланди, айрим тармоқларда ва районларда ишчи кучининг етишмаслиги сезилди.

Экономикани ўстириш асосида халқнинг моддий фаровонлиги ва маданий даражаси янада ортди.

1972 йилда врачларнинг, ўқитувчиларнинг ва мактабгача тарбия муассасалари тарбиячиларининг, ўрта махсус ўқув юртлари ва ҳунар-техника таълими ўқув юртлари муаллимларининг ҳамда маориф муассасаларидаги бошқа баъзи ходимларнинг, шунингдек, олий ўқув юртларининг илмий даражаси бўлмаган муаллимларнинг иш ҳақи оширилди. Бу ходимларнинг иш ҳақи ўрта ҳисобда 20 процент кўпайди.

Район коэффициентлари жорий этилганлиги натижасида Ғарбий Сибирда ва Туркманистон ССРнинг айрим районларида ана шу коэффициентлар илгари белгиланмаган ишчи ва хизматчилар бир қисмининг иш ҳақи оширилди. Қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги корхоналаридаги машинист-тракторчиларнинг таъриф ставкасини ошириш юзасидан 1971 йилда бошланган иш тугалланди. Енгил саноатда, озиқ-овқат ва шина саноатида тўнги пайтдаги иш учун тўланадиган қўшимча ҳақ кўпайтирилди.

Узоқ Шимол районларидаги ва Узоқ Шимол районларига тенглаштирилган жойлардаги, Европа шимолидаги, шунингдек Перм ва Свердловск областларининг шимолий районларидаги халқ хўжалигининг ишлаб чиқариш тармоқлари ўртача ҳақ оладиган категория ходимларининг минимал иш ҳақи миқдорини 70 сўмга етказиб, айни вақтда уларнинг таъриф ставкалари ва мансаб окладлари оширила бошлади. Шу районларда минимал иш ҳақини ошириш билан бир вақтда ҳамма ишчи ва хизматчилардан ойига 70 сўмгача ва 70 сўм бўлган иш ҳақидан солиқ олиш тўхтатилади ва ойига 90 сўмгача ва 90 сўм иш ҳақидан олинадиган солиқ ставкалари камайтирилади.

Ишчи ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи 1971 йилдаги 126 сўмдан 130,3 сўмга етди ва 3,5 процент кўпайди. Ижтимоий истеъмол фондларидан бериладиган тўловлар ва имтиёзлар ҳам қўшиб ҳисобланганда иш ҳақи 170 сўмдан 176 сўмга етди. **Колхозчилар меҳнатига тўланадиган ҳақ 4,7** процент кўпайди.

Стипендиялар миқдори анча ошди — олий ўқув юртлари студентларининг стипендиялари ўрта ҳисобда 25 процент, ўрта махсус ўқув юртлари ўқувчиларининг, шунингдек, ҳунар-техника таълими системасидаги техника билим юртлари ўқувчиларининг стипендиялари 50 процент кўпайди. Касалхоналарда овқатланиш ва дори-дармонларга қилинадиган харажатлар нормаси оширилди.

Аҳоли ижтимоий истеъмол фондларидан 73 миллиард сўмга яқин, яъни аввалги йилга нисбатан 6,4 процент кўп **тўлов ва имтиёзлар** олди. Ана шу фондлар ҳисобига текин таълим бериш, текин медицина ёрдами кўрсатиш, пенсиялар, нафақалар тўлаш ҳамда социал таъминот ва социал страхованиенинг бошқа турлари, отпусклар ҳақини тўлаш, стипендиялар бериш, санаторий ва дам олиш уйларига текин ҳамда имтиёзли шартлар билан йўлланмалар бериш, болалар боғча ва яслиларининг харажатлари ҳамда социал-маданий хизмат кўрсатишнинг бошқа формалари таъминланди.

Аҳолининг омонот кассалардаги омонот пуллари бир йил ичида 7,5 миллиард сўм миқдорида кўпайди.

Давлат ва кооператив савдосининг **чакана товар обороти** 174,9 миллиард сўм бўлди ва таққослама нархларда 6,9 процент кўпайди.

Давлат ва кооператив савдосида **айрим молларни сотиш ҳажми** қуйидагича ўзгарди:

	1972 йилда сотилган 1971 йилга нисбатан процент ҳисобида
Нон маҳсулотлари	102
Гўшт ва гўшт маҳсулотлари	108
Балиқ ва балиқ маҳсулотлари	102
Сарёғ	101
Ўсимлик мойи	101
Қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти	102
Пишлоқ	104
Тухум	114
Қанд-шакар	103
Қандолат маҳсулотлари	106
Чой	108
Картошка	115
Сабзавот	98
Ҳўл мевалар ва цитрус мевалар	102
Кийим-кечак, ич кийим ва газламалар	106
Трикотаж буюмлар	106
Пайпоқлар	102
Чарм пойафзал	104
Чинни-фаянс ва шиша идиш	120
Синтетик кир ювиш воситалари	112
Мебель	107
Тикув машиналари	100
Холодильниклар	110
Кир ювиш машиналари	82
Электр пилесослар	118
Соатлар	102
Фотоаппаратлар	111
Мотоцикл ва мотороллерлар	99
Велосипед ва мотовелосипедлар	102
Радио приёмник ва радиолалар	102
Телевизорлар	112
Енгил автомашиналар	170

Аҳолига кўрсатиладиган **маиший хизматлар ҳажми** 1971 йилга нисбатан 10 процент, шу жумладан қишлоқ жойларда 15 процент кўпайди. Маиший хизмат корхоналари бир йил ичида 4,6 мингта ошди. Лекин, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш юзасидан белгиланган план бажарилмади, аҳолига хизмат кўрсатишнинг сифати ва якка тартибдаги буюртмаларни бажариб бериш муддатларида камчиликлар бор.

Ташқи савдо соҳасида Совет Иттифоқи чет мамлакатлар билан савдо-сотиқ алоқаларини кенгайтиришни давом эттирди. Ташқи савдо обороти 9 процент кўпайиб, 25,8 миллиард сўмга, шу жумладан Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар билан ташқи савдо обороти 15,3 миллиард сўмга етди.

Мамлакат экономикаси муттасил юксалиб, чакана товар обороти ва аҳолига кўрсатилаётган хизматлар ўсиб борганлиги туфайли **пул муомаласининг барқарор бўлиши таъминланди.**

Уй-жой ва маданий-маиший қурилиш катта ҳажмларда олиб борилди.

Давлатнинг, колхозлар ва аҳолининг маблағлари ҳисобига, дастлабки маълумотларга кўра, **2 миллион 200 мингтадан кўпроқ янги шинам квартира ва жами саҳни 106 миллион квадрат метр бўлган якка тартибдаги уйлар қуриб битказилди.** Ўтган йили 11,1 миллион кишининг уй-жой шароитлари яхшиланди. 1,6 миллион ўринли умумий таълим мактаблари, 430 минг ўринли мактабгача тарбия муассасалари, кўп миқдорда касалхоналар, поликлиникалар ва бошқа маданий-маиший объектлар қурилиб, ишга туширилди. Шу билан бирга умуман мамлакатда, кўпгина иттифоқдош республикаларда, министрликлар, идораларда уй-жой ва маданий-маиший қурилиш планлари бажарилмай қолди.

Шаҳар ва қишлоқларни ободонлаштиришни янада ошириш ишлари ўтказилди. Бир йил ичида водопроводлари бўлган шаҳарлар ва шаҳар типидаги посёлкалар ёнига яна 47 та, канализацияси бўлган шаҳарлар ва шаҳар типидаги посёлкалар ёнига яна 44 янги шаҳар ва шаҳар типидаги посёлкалар қўшилди. Ўтган йили 220 та шаҳар ва шаҳар типидаги посёлка ҳамда 6 мингдан зиёд қишлоқ аҳоли пункти газ билан таъминланди, 3,5 миллионта квартира, шу жумладан қишлоқ жойида 1,4 миллионта квартира газ олди. Курск, Липецк, Луцк, Лисичанск, Гори ва Бельций шаҳарларида троллейбус қатнай бошлади. Умумий узунлиги 18,3 километр, шу жумладан Москвада 8,1 километр, Ленинград ва Бокуда 5,1 километрдан бўлган янги метрополитен линиялари ишга туширилди.

Халқ маорифи ва маданият янада ривож топди.

81 миллионга яқин киши таълимнинг турли хилларига жалб этилди.

Ҳамма турдаги умумий таълим мактабларида 49 миллион ўқувчи таълим олмоқда. Саккиз йиллик мактабни 4,8 миллион бола ва ўрта умумий таълим мактабини 2,9 миллион бола битириб чиқди; шу билан бирга кечки (сменали) умумий таълим мактабларида ва ҳунар-техника билим юртларида 600 мингдан ортиқ йигит ва қиз ўрта маълумот олди.

Салкам 6 миллион бола ёки 1971 йилдагидан 6,9 процент кўп бола куни узайтирилган мактаблар ва группаларда таълим олди.

Мактабгача тарбия доимий муассасаларида 9,9 миллион бола ёки 1971 йилдагидан 3,1 процент кўп бола тарбияланди. Бундан ташқари мавсумий болалар муассасаларида салкам 5 миллион кишига хизмат кўрсатилди.

Олий ўқув юртларида 4,6 миллион студент таълим олмоқда ёки студентлар сони ўтган ўқув йилига нисбатан 32 минг нафар кўпайди, ўрта махсус ўқув юртларида 4,4 миллион киши таълим олмоқда ёки уларнинг сони ўтган ўқув йилдагидан 17 минг нафар кўпайди.

Ҳозирги ўқув йилида олий ўқув юртларига 930 минг киши, шу жумладан кундузги бўлимларга 532 минг киши ёки 1971 йилда қабул қилинганидан 15 минг нафар кўп ўқувчи қабул қилинди. Ўрта махсус ўқув юртларига 1 миллион 350 минг киши, шу жумладан кундузги бўлимларга 849 минг киши ёки шу ўқув юртларига 1971 йилда қабул қилинганидан 4 минг нафар кўп киши қабул қилинди.

Халқ хўжалигига 1,8 миллион мутахассис юборилди, шундан салкам 700 минг киши олий маълумотли ва 1,1 миллион киши ўрта махсус маълумотли мутахассислардир.

1972 йил охиригача мамлакатимизда халқ хўжалигида ишлаб турган аҳолининг 72 проценти **олий ва ўрта (тўлиқ ва тўлиқсиз)** маълумотли кишилар эди.

Ишчилар, хизматчилар ва колхозчиларни тайёрлаш ва малакасини ошириш ишлари ҳам кенг кўламда олиб борилди. **Ҳунар-техника таълими билим юртлари** бир йил ичида 1,8 миллионга яқин ёш малакали ишчиларни тайёрлади ва билим юртларига 1,9 миллион кишини, шу жумладан ҳунар билан бирга ўрта маълумот ҳам берадиган билим юртларига 225 минг кишини қабул қилди. Бевосита корхоналарда, муассасалар ва ташкилотларда, шунингдек, колхозларда **якка тартибда, бригада усулида ва курсларда** ўқитиш йўли билан салкам 20 миллион кишига янги касб-кор ўргатилди ва уларнинг малакаси оширилди.

Кино установкалар миқдори 157 мингтага етди, бир йил ичида кино сеансларини 4,6 миллиард томошабин кўрди.

Аҳолига медицина хизмати кўрсатиш яхшиланди. Ҳамма ихтисослардаги врачлар бир йил ичида 35 минг нафар кўпайди, касалхоналарда 70 мингта янги жой очилди. Санаторийлар, дам олиш уйлари ва пансионатлардаги жойлар 30 мингта кўпайди, туристик базаларда 31 мингта янги жой очилди. 26 миллиондан кўпроқ меҳнаткаш ва уларнинг оила аъзолари санаторий-курортларда, туристик саёҳатларда ва базаларда даволаниб, ҳордиқ чиқарди. 19 миллиондан кўпроқ бола ва ўсмирин ёз даврида пионер лагерларида ва мактабларнинг лагерларида, болалар санаторийларида, экскурсия-туристик базаларда дам олди ёки ёз фаслида болалар муассасалари бўлган оромгоҳ жойларга борди. Экскурсияларда 74 миллион киши қатнашди.

Совет Иттифоқи аҳолисининг жами сони 1973 йил 1 январда 248,6 миллион киши бўлди.

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ҲУЗУРИДАГИ МАРКАЗИЙ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ

Турли мамлакатларда

ЧЕХОСЛОВАКИЯ—ПОЛЬША АХБОРОТИ

ПРАГА. 29 январь. (ТАСС). Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Бош секретари Э. Герек билан Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси П. Ярошевич бошчилигида Польша партия-ҳукумат делегациясининг Чехословакия Социалистик республикасига қилган визити натижасида имзоланган ахборот тексти бу ерда эълон қилинди.

Ҳар иккала томон, дейилади ахборотда, Чехословакия Социалистик Республикаси билан Польша Халқ Республикаси ўртасида ҳар томонлама қардошларча ҳамкорликни бундан буён ҳам ривожлантиравеpишга, Совет Иттифоқи билан дўстлик ва иттифоқчилик муносабатларининг узилмас ипларини мустаҳкамлашга ҳамда социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг бирлигини ва жипслигини янада мустаҳкамлайверишга қатъий бел боғлаганликларини изҳор қилдилар. Чехословакия Социалистик Республикаси билан Польша Халқ Республикаси, дейилади ахборотда, Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатларнинг тинчлик ва халқаро хавфсизлик учун олиб бораётган курашидаги муштарак сиёсатини амалга оширишга бундан буён ҳам актив ҳисса қўшавeрадилар.

Томонлар Чехословакия Коммунистик партияси билан Польша Бирлашган ишчилар партияси ўртасида муваффақиятли ривожланиб бораётган ўртоқлик муносабатларидан мамнун эканликларини изҳор қилдилар. Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети билан Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети ўртасида идеология соҳасида ҳамкорлик қилиш тўғрисида 1973 йил 28 январда имзоланган шартномани амалга ошириш чоғида икки партия ўртасидаги қардошлик алоқалари янада ривож топади.

Суриянинг тинч аҳоли пунктларига Исроил авиациясининг ҳужуми ва ракеталардан ўт ёғдирилиши оқибатида кўплаб уй-жойлар вайрон қилинди, болалар, аёллар ва қариялар ҳалок бўлди. Суратда: мамлакат жанубидаги Даэль қишлоғининг Исроил ҳужумидан кейинги аҳволи.

Б. Уронов фотоси, (ТАСС).

Р. НИКСОН НУТҚИ

ВАШИНГТОН. 29 январь. (ТАСС). АҚШ президенти Р. Никсон келгуси молия йилининг федерал бюджети тўғрисида радио орқали нутқ сўзлади. У шу бюджет лойиҳасини конгрессга тақдим қилади.

Президент кейинги ўн йил мобайнида ҳукуматнинг чиқимлари «ғоят ўсиб», 1952 йилдагига нисбатан қарийб 4 баравар кўпайганлигини уқтириб ўтди. Оддий америкаликлардан солиқ тариқасида олинаётган маблағлар анча ошди.

Никсоннинг сўзига қараганда мана шу «кўпайиб бораётган» юк ҳар бир америкалик оиласи бюджетининг 20 процентини тортиб олмоқда.

Президент ҳукумат федерал чиқимларни чеклаш ниятида эканлигини айтиб, жуда яқин кунлар мобайнида американиклар «Бир қанча муҳим программалар анча қисқартирилганлиги тўғрисидаги хабарни эшитадилар» деб уқтириб ўтди.

Никсон маблағ кам ажратиладиган программа қаторида, жумладан касалхоналар қурилишини, шаҳар ободончилигини ва шу сингариларни ҳам тилга олди. Президент федерал чиқимларни чеклаш соҳасидаги ҳукуматнинг тадбирларини қўллаб-қувватлашга конгрессни чақиради, акс ҳолда бюджетда дефицит муқаррар кўпайиб, бу ҳол нарх-навонинг ошиб кетишига ва солиқларнинг кўпайишига ҳам сабаб бўлади, деб айтди.

СТРАТЕГИК ҚУРОЛ-ЯРОҒЛАРНИ ЧЕКЛАШ БОРАСИДАГИ СОВЕТ—АМЕРИКА МУЗОКАРАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзаро келишувга мувофиқ стратегик қурол-яроғларни чеклаш тўғрисидаги Совет—Америка музокаралари 12 мартдан бошлаб Женевада давом эттирилади.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

✦ ҚОҲИРА. Араб мамлакатларини биргаликда мудофаа қилиш кенгаши сессияси Миср ҳарбий министри, Миср Араб Республикаси қуролли кучларининг бош қўмондони Аҳмад Исмоил Алини Шарқий (Иорданияя), Шимолий (Сурия) ва Жанубий (Миср) фронтларининг бош қўмондони этиб тайинлаш тўғрисида қарор қабул қилди.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 31/I да **Князь Игорь**, 1/II да **Трубадур.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 31/I да **Самандар**, 1/II да **Мирзо Улуғбек.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 31/I да **Жумагул**, 1/II да **Фарғона тонг отгунча**, 2/II да **Қайнона.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 31/I да **Трибунал.**

КИНО

Инсонни севинг (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 12, 3, кеч соат 6 ва 8.45 минутда).

Джейн Эйр — «ВОСТОК» (кундуз соат 1, 5 ва кеч 7 да). «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда), «ЧАЙКА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда).

Одам-оркестр; Тахта — «СПУТНИК» (эрталаб соат 11, кундуз 12, 2, 4 ва кеч 9 да), «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Ун уч баҳодир — «МОСКВА» (эрталаб соат 10, кундуз 12, 5 ва кеч 6.30 минутда), «ЎЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда).

Олишув — ҲАМЗА номли (жуфт соатларда).

Қашқир наъраси — «КЎКЧА» (тоқ соатларда).

Ҳур қизлар — «СПУТНИК» (кундуз соат 1, 5 да, кеч 6 ва 8 да).

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ. Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ✦ ТЕЛЕФОНЛАР: эълонлар — 338142, коммутатор—330249 дан 330258 гача.

Б.—26. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Р. 02171.